

ASIGURAREA ORDINII PUBLICE ÎN PERIOADA ELECTORALĂ

**Manual operațional destinat
funcționarilor și funcționarelor
Ministerului Afacerilor Interne**

**Chișinău
2026**

Publicația este elaborată în cadrul proiectului Consiliului Europei „Îmbunătățirea Practicilor Electorale în Republica Moldova”.

Opiniile exprimate în această lucrare sunt responsabilitatea autoarei și nu reflectă în mod necesar politica oficială a Consiliului Europei.

Această ediție a fost revizuită de către Instituția Publică „Centrul de instruire continuă în domeniul electoral”.

Cuprins

Introducere

Capitolul I. Ordinea publică în procesul electoral

Capitolul II. Contravențiile în domeniul electoral

Capitolul III. Infracțiunile în domeniul electoral

Anexa nr. 1: Glosarul termenilor electorali

Anexa nr. 2: Lista actelor normative aferente procesului electoral

Anexa nr. 3: Analiza juridică a contravențiilor în domeniul electoral

Anexa nr. 4: Analiza juridică a infracțiunilor în domeniul electoral

Anexa nr. 5: Studii de caz

Anexa nr. 6: Fișă suport „Funcționarul/ funcționara cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne în ziua votării”

Anexa nr.7: Fișă suport „Documentația Ministerului Afacerilor Interne în alegeri”

Introducere

Prezentul Manual este destinat funcționarilor/ funcționarelor Ministerului Afacerilor Interne (în continuare - MAI) – polițiști, carabinieri, pompieri și salvatori – antrenați/ antrenate în asigurarea ordinii publice în procesul electoral.

Scopul Manualului constă în:

- stabilirea unui set unitar de reguli privind desfășurarea activităților de către funcționarii MAI în cadrul procesului electoral;
- stabilirea responsabilităților angajaților MAI antrenați în procesul electoral;
- punerea la dispoziția angajaților MAI a unor compilații și extrase din actele normative aferente procesului electoral, aplicabile în asigurarea ordinii publice în procesul electoral.

Dreptul la alegeri libere este consacrat în sistemul european de protecție a drepturilor omului prin *art. 3 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*. În corespundere cu acesta, înaltele părți contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, alegeri libere cu vot secret, în condițiile care asigură libera exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ. În înțelegerea Curții Europene a Drepturilor Omului, dreptul la alegeri libere cuprinde atât dreptul la vot, cât și dreptul de a fi ales.

La nivel național, *Constituția Republicii Moldova*, prin *art. 38*, prevede că voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcând cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege. Dreptul de a fi aleși este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.

În dezvoltarea dispozițiilor constituționale, *Codul electoral*, prin *art. 2 alin. (1)*, reconfirmă dreptul cetățeanului Republicii Moldova de a participa la alegeri prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Aceste principii, concretizate prin *art. 3-7 din Codul electoral*, guvernează întreg proces electoral.

Prin proces electoral se înțelege activitatea indivizilor și entităților, reglementată de lege, desfășurată cu scopul formării organelor reprezentative ale puterii de stat.

În procesul electoral, rolul esențial revine organelor electorale, din sistemul acestora făcând parte:

- Comisia Electorală Centrală (CEC);
- consiliile electorale de circumscripție de nivelurile al doilea și întâi (CECE II și CECE I);
- birourile electorale ale secțiilor de votare (BESV);
- Consiliul Electoral Central al Găgăuziei.

În sensul art. 17 din Codul electoral, organele electorale sunt constituite în scopul organizării și desfășurării alegerilor și referendumurilor.

Deosebim câteva categorii de alegeri, și anume:

- alegeri parlamentare;
- alegeri prezidențiale;
- alegeri regionale;
- alegeri locale.

În ceea ce privește referendumurile, acestea pot fi:

- republicane;
- locale.

În sistemul organelor electorale, CEC este organul electoral ierarhic superior care activează permanent.

Consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea sunt organele electorale care activează permanent (în persoana președintelui/ președintei), cu excepția consiliilor electorale de circumscripție constituite pentru secțiile de votare din afara țării și pentru localitățile din stânga Nistrului.

Consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi (în cazul alegerilor locale) și birourile electorale ale secțiilor de votare sunt organele electorale care se constituie și activează în perioada electorală.

Consiliul Electoral Central al Găgăuziei este parte integrantă a sistemului organelor electorale și exercită atribuțiile organului electoral central în cadrul alegerilor regionale, în condițiile Codului electoral și actelor normative regionale. În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și locale, precum și în cazul referendumurilor, Consiliul Electoral Central al Găgăuziei exercită atribuțiile consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea în condițiile Codului electoral.

În procesul electoral, în corespundere cu *art. 28 din Codul electoral*, unele entități au responsabilități specifice suplimentare, conform domeniului lor de activitate. Din rândul acestor entități fac parte:

- Ministerul Afacerilor Interne;
- Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale;
- Ministerul Afacerilor Externe;
- Biroul politici de reintegrare;
- Serviciul de Informații și Securitate;
- Ministerul Finanțelor;
- Banca Națională a Moldovei;
- băncile licențiate din țară;
- Agenția Proprietății Publice;
- Agenția Servicii Publice;
- Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației;
- Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică;
- Î.S. „Radiocomunicații”;
- S.A. „Moldtelecom”;
- operatorii sistemului de distribuție de energie electrică;
- autoritățile administrației publice locale.

În virtutea *art. 28 alin. (2) din Codul electoral*, în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor, CEC poate stabili, prin hotărâre, și alte responsabilități suplimentare, conform domeniului de activitate, pentru unele autorități ale administrației publice centrale și pentru autoritățile administrației publice locale, precum și pentru unele instituții sau entități, indiferent de forma juridică de organizare. Hotărârea CEC, adoptată în acest sens, este executorie pentru toate autoritățile administrației publice centrale și locale, pentru persoanele fizice și juridice, indiferent de domeniul de activitate și forma juridică de organizare.

În ceea ce privește MAI, acesta are atribuții distincte în procesul electoral. Aceste atribuții țin, mai cu seamă, de asigurarea ordinii publice în perioada electorală, inclusiv prin prevenirea și combaterea încălcărilor (contravenții și infracțiuni) în domeniul electoral.

Capitolul I. Ordinea publică în alegeri

În vederea asigurării ordinii publice în alegeri, în condițiile *art. 28 alin. (1) pct. 1) din Codul electoral*, MAI deține următoarele atribuții suplimentare:

- asigurarea securității tuturor persoanelor care participă la alegeri;
- asigurarea securității și a ordinii publice în locurile și localurile de desfășurare a întâlnirilor concurenților electorali sau ale altor subiecți cu alegătorii în teritoriu;
- acordarea asistenței organelor electorale și autorităților administrației publice locale în vederea păstrării bunurilor materiale la consiliile și birourile electorale, a escortării transportării buletinelor de vot, precum și a asigurării integrității acestora și a altei documentații electorale;
- prevenirea, contracararea și constatarea contravențiilor și a infracțiunilor în procesul electoral;
- acordarea asistenței președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare la asigurarea ordinii publice în ziua alegerilor, în localul secției de votare și pe o rază de 100 de metri de la acesta;
- desfășurarea instructajelor pentru funcționarii electorali privind măsurile de apărare împotriva incendiilor și acțiunile ce urmează a fi întreprinse în caz de incendiu;
- asigurarea capacității de intervenție a forțelor și mijloacelor din subordine pentru reacționare operativă în caz de incendiu și/sau în alte situații de urgență;
- acordarea de suport organelor electorale cu scopul de a asigura respectarea actelor administrative cu privire la finanțarea competitorilor electorali, precum și delegarea, după caz, a personalului calificat pentru constituirea grupurilor de lucru în acest sens;
- pentru reacționare operativă în caz de incendiu și/sau în alte situații de urgență.

În asigurarea ordinii publice în alegeri, funcționarii MAI au competențe în prevenirea și combaterea anumitor contravenții și infracțiuni în procesul electoral.

Buna parte a atribuțiilor funcționarilor MAI țin de perioadă electorală. Noțiunea de „perioadă electorală”, dar și celelalte noțiuni utilizate în prezentul Manual se înțeleg în sensul art. 1 din Codul electoral. Toate noțiunile sunt prezentate în *Anexa nr. 1* la prezentul Manual.

În perioada electorală, funcționarii MAI sunt responsabili de mai multe activități/acțiuni (a se vedea fișa informativă de la *Anexa nr. 6*). Acestea pot fi destinate în:

- perioada pre-alegeri (înainte de ziua precedentă zilei alegerilor și de ziua alegerilor);
- în ziua precedentă zilei alegerilor și în ziua alegerilor;
- perioada post-alegeri (după ziua alegerilor).

Activitățile funcționarilor MAI în perioada pre-alegeri:

- supravegherea locurilor de amplasare a afișajului publicității electorale, precum și, în același context, prevenirea/combaterrea cazurilor de încălcare a legislației;
- supravegherea persoanelor aflate în vizor întru prevenirea comiterii faptelor ilicite;
- în teritoriul administrativ deservit, verificarea și avertizarea posesorilor de arme, mai cu seamă a celor domiciliați în teritoriul adiacent secțiilor de votare, referitor la respectarea regulilor de port armă, în special – interzicerea participării la întruniri, precum și aflării în incinta secției de votare, cu deținerea armei asupra sa;

- monitorizarea derulării evenimentelor publice, în special a întrunirilor electorale, întru prevenirea riscurilor de destabilizare a situației;
- în cadrul evenimentelor publice, asigurarea securității personale a candidaților electorali, observatorilor, altor participanți;
- acoperirea operativă a sediilor organelor electorale și ale partidelor politice;
- inspectarea localurilor secțiilor de votare din perspectiva fortificării tehnice a încăperilor - paza bunurilor materiale, precum și înzestrarea cu telefon, safeu, echipament anti-incendiar;
- conlucrarea cu organele electorale, administrația publică locală, instituții, partidele politice din perspectiva fortificării tehnice a sediilor gestionate - instalarea pazei tehnice sau fizice, iluminarea teritoriului adiacent pe timp de noapte, instalarea dispozitivelor de supraveghere video;
- conlucrarea cu serviciile pază în vederea orientării personalului la reacționarea operativă în cazul declanșării sistemului de efracție instalat temporar în sediile organelor electorale, precum și la acordarea asistenței în asigurarea securității publice în teritoriul administrativ deservit;
- inspectarea autovehiculelor antrenate în transportarea documentelor (materialelor) electorale din perspectiva corespunderii normelor tehnice;
- escortarea transportării documentelor (materialelor) electorale;
- paza sediilor organelor electorale și a documentelor (materialelor) electorale, pe parcursul transportării și păstrării acestora la organele electorale, mai cu seamă a buletinelor de vot – acces la buletinele de vot au numai președintele organului electoral respectiv, însoțit de doi membri ai organului electoral;
- stabilirea cerințelor de securitate în vederea minimizării riscurilor de producere a incendiilor și/sau altor situații de urgență la sediile organelor electorale;
- conlucrarea cu organele electorale în vederea organizării și desfășurării instruirii anti-incendiare a personalului;
- evaluarea stării surselor de apă pentru alimentarea autospecialelor în caz de incendiu;
- evaluarea accesului spre obiectiv a autospecialelor de intervenție în scopul reducerii timpului de răspuns;
- în caz de nereguli, sesizarea organelor electorale, precum și examinarea sesizărilor organelor electorale.

Se interzice implicarea funcționarilor/ funcționarelor MAI la:

- transportarea documentelor (materialelor) și echipamentelor electorale în automobilele personale;
- transportarea manuală a documentelor (materialelor) și echipamentelor electorale;
- numărarea buletinelor de vot.

În această perioadă, ***atenție sporită*** necesită:

- afișajul de publicitate electorală;
- întrunirile.

Publicitatea în procesul electoral

Este imperios să fie delimitate publicitatea politică, publicitatea preelectorală, publicitatea electorală și mesajul de interes public.

În sensul *art. 3 din Legea nr. 62/2022* cu privire la publicitate, *publicitatea politică* constituie publicitatea care are ca obiect unul ori mai mulți subiecți ai publicității politice sau activitatea acestora, unul ori mai multe proiecte (cauze, inițiative, idei etc.) politice și/sau unul ori mai multe simboluri (expresii, desene, imagini, voci etc.) utilizate de către unul sau de mai mulți subiecți ai publicității politice.

Publicitatea politică

Publicitatea politică trebuie să conțină:

- a) genericul „Publicitate politică”;
- b) datele de identificare în publicitate ale persoanei care a plătit pentru difuzarea publicității politice, cu excepția informațiilor prevăzute la *art. 9 alin. (3) din Legea nr. 62/2022*;
- c) data și numărul ordinului bancar de plată, având ca obiect plata pentru difuzarea publicității politice.

Subiecți ai *publicității politice* sunt concurenții electorali, partidele politice, membrii partidelor politice, persoanele care și-au afirmat public susținerea pentru un partid politic în ultimele 3 luni, organizațiile social-politice, membrii organizațiilor social-politice, persoanele care și-au afirmat public susținerea pentru o organizație social-politică în ultimele 3 luni, grupurile de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcții electivă, grupurile de inițiativă pentru inițierea unui referendum, persoanele care, în ultimele 3 luni, și-au afirmat public susținerea pentru unul sau mai multe grupuri de inițiativă menționate, precum și activitatea acestora.

Publicitatea politică în perioada extraelectorală este asimilată celei comerciale și poate fi difuzată în condițiile generale stabilite de *Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate*, precum și de regulamentele privind publicitatea exterioară aprobate de autoritățile administrației publice locale.

În perioada extraelectorală, publicitatea politică este prezentată difuzorului de publicitate cu cel puțin 2 zile lucrătoare înainte de ziua difuzării. Distribuitorii de publicitate și furnizorii de publicitate sunt obligați să păstreze, în original sau în copii, materialul publicitar, inclusiv modificările operate ulterior, pe parcursul unui an din ziua ultimei difuzări a publicității politice.

Difuzarea *publicității politice* este interzisă de la data începerii campaniei electorale, în condițiile *art. 70 alin. (3) din Codul electoral*, până la data confirmării rezultatelor alegerilor de către autoritățile abilitate.

Publicitatea electorală

În ceea ce privește **publicitate electorală**, în calitate de aceasta este considerată, în virtutea *pct. 7 din Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1155/2023*, orice material scris (imprimat), audio, foto sau video care cade sub incidența noțiunii de publicitate politică definită la *art. 3 din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate* și îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

- se referă în mod direct la un subiect al publicității electorale, clar identificat;
- este utilizat de la data începerii campaniei electorale, în condițiile *art. 70 alin. (3) din Codul electoral*, până la data confirmării rezultatelor alegerilor de către autoritățile abilitate;

- are obiectiv electoral și se adresează publicului larg;
- depășește limitele uzuale ale activității jurnalistice de informare a publicului.

Subiecți eligibili ai *publicității electorale* sunt candidații desemnați, concurenții electorali, persoanele de încredere, persoanele care și-au afirmat public susținerea pentru un concurent electoral în ultimele 3 luni, grupurile de inițiativă și membrii acestora pentru susținerea candidaților la funcții electivă, grupurile de inițiativă și membrii acestora pentru inițierea unui referendum, persoanele care, în ultimele 3 luni, și-au afirmat public susținerea pentru unul sau mai multe grupuri de inițiativă menționate, precum și pentru activitatea sau ideea promovată de acestea, participanții la referendum.

Publicitatea preelectorală

Publicitatea preelectorală are ca subiecți candidații desemnați și grupurile de inițiativă, constituite din cetățeni cu drept de vot, înregistrate în condițiile Codului electoral, pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la funcție electivă sau în vederea inițierii referendumului, care pot desfășura astfel de activitate cel târziu până la începerea campaniei electorale.

Potrivit art. 7¹ din *Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1155/2023* este considerată *publicitatea preelectorală* orice material înscris (imprimat), audio, foto sau video care cade sub incidența noțiunii de „publicitate politică” definită la art. 3 din *Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate* și îndeplinește cumulativ următoarele criterii:

- se referă în mod direct la un subiect al agitației preelectorale clar identificat (candidat desemnat sau grup de inițiativă);
- este utilizat în acțiuni de agitație preelectorală, în condițiile art. 65 alin. (5) din *Codul electoral nr. 325/2022*, și până la data prezentării listelor de subscripție la Comisia Electorală Centrală/ consiliul electoral de circumscripție;
- are drept obiectiv agitația preelectorală și se adresează publicului larg;
- depășește limitele uzuale ale activității jurnalistice de informare a publicului.

Mesaj de interes public

Cu referire la noțiunea de **mesaj de interes public**, din rațiunea art. 3 al Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate, aceasta înglobează anunțul public sau campania de informare care are ca obiect promovarea unor valori, idei și/sau scopuri de interes public ori comunitar, difuzat/difuzată în vederea creșterii gradului de conștientizare, a schimbării atitudinii și a comportamentului social, a prevenirii și contracarării viciilor sociale.

Mesajele de interes public pot avea ca obiect, *inter alia*, informarea cetățenilor cu privire la alegeri și/sau referendumuri în perioadele electorale, în conformitate cu legislația electorală.

Fiecare mesaj de interes public **difuzat gratuit** trebuie să conțină:

- genericul „*Mesaj de interes public*”;
- informația privind caracterul gratuit al difuzării mesajului de interes public;

Fiecare mesaj de interes public **difuzat contra plată** trebuie să conțină:

- genericul „*Mesaj de interes public*”;
- data ordinului bancar de plată privind plata pentru difuzarea mesajului de interes public, în cazul plății anticipate;

- datele de identificare în publicitate ale persoanei care a plătit pentru difuzarea mesajului de interes public sau mijloacele de individualizare ale acestei persoane, cu excepția informațiilor care nu pot fi incluse în conținutul mesajelor de interes public, reglementate de cadrul normativ de referință;

Subiecți eligibili ai *mesajelor de interes public* sunt entitățile sau persoanele care promovează valori, idei și/sau scopuri de interes public ori comunitar, în vederea creșterii gradului de conștientizare, schimbării atitudinii și a comportamentului social, prevenirii și contracarării viciilor sociale.

Afiș electoral

În perioada perioadă, se va acorda atenție sporită locurilor de amplasare a afișelor publicitare electorale.

Afișul electoral, în definirea noțiunii din *art. 1 al Codului electoral Nr. 325/2022*, cuprinde fotografii și alte materiale utilizate de concurenții electorali, candidați, persoanele de încredere și/sau de participanți la referendum în scop de agitație electorală sau de grupurile de inițiativă și candidații desemnați – în scop de agitație preelectorală

Pe această dimensiune este imperioasă documentarea cazurilor de amplasare a afișelor în alte locuri decât cele stabilite potrivit *Regulamentului privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1155/2023*, cu completările și modificările ulterioare, inclusiv:

- pe pavilioanele stațiilor de transport public, în interiorul vehiculelor transportului public de pasageri proprietate publică;
- pe imobilele muzeelor;
- pe monumentele de importanță națională sau locală, precum și în zonele de protecție a acestora;
- pe monumentele arheologice, istorice sau de for public, cu excepția firmelor și a mesh-urilor publicitare (bannerelor) amplasate pe perioada efectuării lucrărilor de consolidare/restaurare în condițiile legii;
- pe clădirile reprezentând sedii ale autorităților administrației publice locale și centrale, precum și ale instituțiilor publice, cu excepția afișajelor care anunță activitatea ce se desfășoară în interiorul sedilor;
- pe arbori și/sau prin vătămarea/distrugerea de arbori;
- pe planșeele (acoperămintele) pasajelor pietonale subterane;
- pe pilonii de suport pentru rețele electrice, pe pilonii de susținere a elementelor de semnalizare rutieră sau de circulație;
- pe instalațiile de semaforizare sau astfel încât să fie redusă vizibilitatea semafoarelor și a indicatoarelor rutiere;
- pe rețelele de apă, gaze și telefonie;
- în cimitire, lăcașuri de cult, scuaruri, parcuri, grădini publice, pe troițe, partea exterioară a geamurilor și balcoanelor blocurilor locative, gardurilor gospodăriilor private, precum și pe elementele de împrejmuire a acestora;
- în zonele în care a fost restricționată sau interzisă publicitatea prin regulamentul local privind publicitatea exterioară;
- în incinta și la intrarea în sediile organelor electorale.

De asemenea, se interzice amplasarea mijloacelor de publicitate care, prin formă, conținut, dimensiuni și culori în combinații specifice, pot fi confundate cu mijloacele de semnalizare rutieră sau împiedică vizibilitatea acestora, precum și a indicatoarelor de orientare și informare.

Amplasarea afișajului publicitar în afara locurilor stabilite constituie contravenție și se sancționează conform Codului contravențional.

Este permis afișajul publicitar pe domeniul privat, însă numai cu acordul proprietarilor, administratorilor sau, după caz, al posesorilor. Expunerea afișelor cu publicitate pe pereții exteriori ai caselor particulare, blocurilor de locuit, se permite doar în condițiile încheierii în formă scrisă a unui acord sau contract (cu titlu oneros sau gratuit), valoarea căruia urmează a fi indicată în modul corespunzător în rapoartele privind gestiunea financiară de către subiectul publicității. Proprietarii, administratorii sau, după caz, posesorii domeniului privat sunt obligați să refuze amplasarea publicității care nu conține datele de identificare prescrise de legislație.

Fiecare material de publicitate politică, preelectorală, electorală sau mesaj de interes public difuzat **trebuie să includă specificațiile privind transparența acestuia**: denumirea lizibilă, ușor de deslușit și inteligibilă, a furnizorului care l-a comandat și numele/denumirea subiectului publicității sau mesajului de interes public. În specificațiile privind transparența se poate folosi numele/denumirea completă, acronimele sau logotipul distinctiv.

Specificațiile privind transparența fiecărui material difuzat trebuie să includă genericul „Publicitate politică”, „Publicitate preelectorală”, „Publicitate electorală” sau „Mesaj de interes public” și să fie însoțit de mențiunea „Achitat conform facturii/conform contractului nr. ____ din ____ 20__”.

În cazul furnizorilor de servicii media, materialele de publicitate politică, preelectorală, electorală sau mesajele de interes public vor conține și mențiunea: „Difuzat conform contractului/ordinului de plată nr. ____ din ____ 20__”.

Afișajul publicitar pe partea exterioară a unității de transport este permis după o coordonare prealabilă cu subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratului Național de Securitate Publică a Inspectoratului General al Poliției, care vor soluționa cererile în termen de 48 de ore de la depunere. Avizul dat se va rezuma doar la aspectele ce țin de respectarea Regulamentului circulației rutiere în ceea ce privește asigurarea siguranței la trafic și specificațiile privind transparența. În baza avizului menționat, dar și în baza avizului autorităților administrației publice locale cu competență teritorială, este permis afișajul publicitar pe unitățile de transport rutier contra cost.

Afișajul publicitar pe partea exterioară a unității de transport este permis, cu condiția ca persoanelor aflate în interiorul mașinii să nu le fie afectată vizibilitatea spre exterior.

Specificațiile privind transparența nu sunt obligatorii în cazul publicității exterioare amplasate pe vehicule, dacă suprafața maximă nu depășește 1 m² pe fiecare latură a vehiculului și este posibilă identificarea subiectului publicității.

Vehiculele special echipate în scopuri de publicitate, prin lipirea de afișe, montarea de panouri sau inscripționarea cu texte publicitare ori altele asemenea, vor putea fi autorizate să circule pe teritoriul localității cu condiția obținerii avizului pentru publicitate temporară, pe o durată determinată și pe un traseu stabilit de autoritatea administrației publice locale, conform prevederilor conținute în avizul pentru publicitate temporară. Staționarea vehiculelor publicitare pe drumurile publice sau în locurile vizibile dinspre acestea este interzisă. Vehiculele special echipate în scopuri de publicitate nu vor circula în convoi mai mare de cinci mașini și doar cu o viteză mai mare decât jumătate din viteza admisibilă pe tronsonul de carosabil. Circulația convoaielor este permisă numai cu ocazia manifestărilor speciale, în baza avizului emis de autoritățile administrației publice cu competență teritorială, cu durata de valabilitate de o zi.

Agitația electorală se admite doar până în ziua de vineri înainte de ziua votării. Astfel, difuzorii de publicitate care difuzează publicitate electorală au obligația să înlăture afișajul publicitar la expirarea termenului în care agitația electorală este permisă.

Întrunirile

Pe parcursul desfășurării întrunirilor, care cad sub incidența *Legii nr. 26/2008 privind întrunirile*, funcționarii MAI, în teritoriul deservit, vor intensifica procesul de asigurare a ordinii și securității publice întru neadmiterea încălcărilor ordinii de drept și incidentelor între concurenții electorali sau susținătorii acestora, fixarea și documentarea cazurilor de încălcare a legislației privind întrunirile.

Pornind de la dispozițiile *art. 67 din Codul contravențional*, constituie încălcare a legislației privind întrunirile:

- desfășurarea întrunirii sau a evenimentului public fără depunerea declarației prealabile/notificării de către organizatorul acesteia în modul stabilit de legislație;
- desfășurarea întrunirilor și a altor evenimente publice contrar prevederilor declarației prealabile/notificării;
- organizarea transportării și/sau transportarea persoanelor la întruniri și evenimente publice, organizate de partidele politice și/sau de competitorii electorali, în lipsa actelor de notificare privind desfășurarea întrunirii sau a evenimentului public respectiv;
- împiedicarea organizării ori a desfășurării întrunirilor sau a evenimentelor publice conforme legii, precum și împiedicarea participării ori constrângerea de a participa la ele;
- neîndeplinirea de către organizatorul întrunirii sau al evenimentului public, precum și de către participanții la acestea a obligațiilor prevăzute de lege;
- neîndeplinirea de către reprezentantul administrației publice locale responsabil de monitorizarea desfășurării legale a întrunirii sau a evenimentului public a obligațiilor prevăzute de lege;
- participarea la întrunire sau la evenimentul public cu deținerea armei asupra sa;
- participarea la întrunire sau la evenimentul public cu deținerea asupra sa a substanțelor explozive, a oricăror substanțe interzise sau a altor obiecte ce pot pune în pericol viața ori sănătatea oamenilor;
- împiedicarea sub orice formă a accesului în clădirile din imediata apropiere a locului de desfășurare a întrunirii sau a evenimentului public.

Cu referire la amplasarea și exploatarea în cadrul întrunirilor cu alegătorii (colectarea semnăturilor, desfășurarea agitației electorale) a corturilor de către subiecții publicității, în calitate de construcții temporare în sensul *art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2008 privind întrunirile*, competitorul electoral în temeiul *art. 12 alin. (5) din aceeași lege*, este obligat să notifice, autoritatea administrației publice locale. Notificarea autorității administrației publice locale se realizează prin depunerea unei declarații în scris, cu cel puțin o zi lucrătoare înainte de data desfășurării întrunirii. Elemente publicitare amplasate pe aceste construcții trebuie să conțină specificațiile privind transparența menționate mai sus.

În **declarația prealabilă** se indică numele sau (în cazul unei persoane juridice) denumirea organizatorului, datele de contact ale organizatorului, scopul întrunirii, locul, data, ora începerii și durata întrunirii, traseele întrunirii (după caz), forma de desfășurare a întrunirii, numărul aproximativ de participanți, serviciile solicitate din partea autorității administrației publice locale.

În cazul în care competitorii nu dețin copia ștampilată a notificării autorității administrației publice locale, care trebuie să conțină numărul, data și ora de înregistrare a declarației, se documentează cazul prin prisma semnelor constitutive ale contravenției prevăzute de *art. 67 alin. (1) Cod contravențional nr. 218/2008: desfășurarea întrunirii sau a evenimentului public fără depunerea declarației prealabile/notificării de către organizatorul acesteia în modul stabilit de legislație care se sancționează cu amendă de la 18 la 24 de unități convenționale.*

Subsidiar, în circumstanțele în care subiecții electorali, organizatori ai întrunirilor electorale, depășesc limitele stipulate în declarația prealabilă, se documentează cazul prin prisma semnelor constitutive ale contravenției prevăzute de *art. 67 alin. (1¹) Cod contravențional nr. 218/2008: desfășurarea întrunirilor și a altor evenimente publice contrar prevederilor declarației prealabile/notificării, se sancționează cu amendă de la 30 la 60 de unități convenționale.*

În cazul în care specificațiile privind transparența lipsesc sau sunt neconforme, cazul se documentează prin prisma semnelor constitutive ale contravenției prevăzute de *art. 364 alin. (10) din Codul contravențional nr. 218/2008: producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea publicității politice care nu întrunește condițiile Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr. 325/2022 care se sancționează cu amendă de la 40 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 180 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice și/sau cu privarea de dreptul de a desfășura anumite activități pe un termen de la 3 luni la un an.*

Potrivit *art. 400 din același cod*, ambele contravenții se examinează de Ministerul Afacerilor Interne.

Activitățile funcționarilor MAI în ziua precedentă alegerilor și în ziua alegerilor:

- paza sediilor organelor electorale – atenție sporită pazei documentelor (materialelor) electorale;
- asigurarea securității și ordinii publice în teritoriul adiacent secțiilor de votare în raza de 100 de metri;
- la solicitarea președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare, acordarea suportului în restabilirea ordinii publice în localul și teritoriul adiacent secțiilor de votare;
- la solicitarea președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare, asigurarea securității în cadrul procedurii de vot cu urna mobilă;
- asigurarea capacității de intervenție a forțelor și mijloacelor din subordine în vederea reacționării operative în caz de incendiu și/sau în alte situații de urgență.

Se interzice implicarea funcționarilor MAI la numărarea buletinelor de vot.

Este de remarcat că, în virtutea *art. 80 alin. (7), (9) și (10) din Codul electoral*, răspunderea pentru asigurarea în ziua alegerilor a ordinii în localul secției de votare și pe o rază teritorială de 100 de metri de la localul votării o poartă președintele biroului electoral al secției de votare. Deciziile luate în acest scop sunt executorii pentru toți. Neexecutarea dispozițiilor președintelui biroului electoral atrage după sine răspundere contravențională.

Nicio altă persoană nu poate rămâne în incinta secției de votare mai mult decât este necesar pentru votare.

În ziua alegerilor, în rază teritorială de 100 de metri de la localul votării, inclusiv în alte încăperi ale sediului unde este amplasată secția de votare, este permisă prezența continuă sau permanentă doar a funcționarilor MAI, desemnați să asigure menținerea ordinii publice și

securitatea procesului electoral. Funcționarii desemnați se află la serviciu în uniformă de serviciu.

Este interzisă purtarea armelor de foc sau a armelor albe în localul secției de votare. Prin excepție de la această interdicție, în secția de votare pot intra cu arme de foc funcționarii MAI numai dacă își exercită dreptul de vot la această secție sau au fost chemați de președintele biroului electoral în scop de a asigura restabilirea ordinii de drept.

Funcționarii desemnați asigură supravegherea teritoriului administrativ deservit, inclusiv, întru neadmiterea desfășurării agitației electorale interzise.

Activitățile funcționarilor MAI în perioada post-alegeri:

- paza sediilor organelor electorale;
- neadmiterea accesului persoanelor neautorizate în încăperea unde se efectuează numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor alegerilor;
- escortarea transportării documentelor (materialelor) electorale;
- păstrarea documentelor (materialelor) electorale timp de 3 luni după confirmarea rezultatelor alegerilor;
- după expirarea termenului de păstrare, nimicirea documentelor (materialelor) electorale.

La toate ședințele organelor electorale, la numărarea și totalizarea voturilor, la operațiunile electorale privind listele electorale, buletinele de vot și alte documente electorale, precum și la întocmirea proceselor-verbale privind rezultatele votării, au dreptul să asiste:

- membrii și reprezentanții organelor electorale ierarhic superioare;
- reprezentanții concurenților electorali/participanților la referendum în organele electorale;
- observatorii naționali și internaționali acreditați de către organele electorale respective, precum și interpreții acestora, după caz;
- jurnaliștii legitimați de instituțiile mass-media și confirmați ulterior de CEC.

În perioada electorală, la depistarea încălcării legislației electorale, dacă aceasta constituie contravenție, funcționarul MAI, în cazul în care nu deține statutul de agent constatat, informează grupul operativ de documentare din cadrul subdiviziunilor teritoriale ale Poliției subordonate Inspectoratului General al Poliției, pentru fixarea și documentarea acestora în conformitate cu prevederile Codului contravențional, cu informarea, după caz, a președintelui biroului electoral al secției de votare (pentru mai multe detalii a se vedea fișa resursă de la *Anexa nr.7*).

Capitolul II: Contravențiile în domeniul electoral

În conformitate cu *art. 104 din Codul electoral*, se consideră încălcări ale Codului electoral și sunt pasibile de răspundere contravențională faptele prevăzute în Codul contravențional.

Contravențiile se constată și se examinează în conformitate cu prevederile Codului contravențional.

Președinții organelor electorale și alte persoane ce dețin informații concludente despre comiterea unor contravenții sunt obligați să informeze imediat, dar nu mai mult de 48 de ore din momentul constatării, organele constatatoare cu privire la faptele care le-au devenit cunoscute și care conțin elemente constitutive ale unei contravenții privind organizarea și desfășurarea alegerilor sau finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

Contravențiile în domeniul electoral sunt încorporate, în special, în Capitolele VI și XIX, Titlul II, Cartea întâi, Codul contravențional.

În categoria contravențiilor în domeniul electoral sunt incluse multiple fapte, soluționarea cauzelor contravenționale fiind de competența mai multor autorități (textul și analiza juridică a contravențiilor se conțin în *Anexa nr. 3* la prezentul Manual):

Articol	Contravenția	Autoritatea competentă
Art. 47	Împiedicarea exercitării dreptului electoral	Ministerul Afacerilor Interne
Art. 47 ¹	Coruperea electorală pasivă	Ministerul Afacerilor Interne Centrul Național Anticorupție
Art. 47 ²	Coruperea privind întrunirile organizate	Ministerul Afacerilor Interne
Art. 48 ¹	Încălcarea legislației privind gestionarea mijloacelor financiare ale partidelor politice, ale fondurilor electorale și ale grupurilor de inițiativă	Comisia Electorală Centrală – alin. (1)-(6) Ministerul Afacerilor Interne – alin. (7)
Art. 48 ²	Neexecutarea somației Comisiei Electorale Centrale	Comisia Electorală Centrală
Art. 48 ³	Finanțarea ilegală a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum	Comisia Electorală Centrală
Art. 49	Împiedicarea activității organului electoral și periclitarea procesului de votare	Ministerul Afacerilor Interne
Art. 50	Afișajul electoral neautorizat sau deteriorarea afișajului electoral	Ministerul Afacerilor Interne
Art. 51	Înscrierea în mai multe liste de candidați	Comisia Electorală Centrală
Art. 51 ¹	Colectarea semnăturilor de către persoane neautorizate	Comisia Electorală Centrală
Art. 52	Agitația electorală interzisă	Ministerul Afacerilor Interne
Art. 52 ¹	Transportarea organizată a alegătorilor	Ministerul Afacerilor Interne
Art. 53	Încălcarea legislației electorale de către membrii organului electoral	Comisia Electorală Centrală

Art. 67	Încălcarea legislației privind întrunirile	Ministerul Afacerilor Interne (care exercită atribuțiile poliției)
Art. 364 alin. (10)	Încălcarea legislației cu privire la publicitate	Ministerul Afacerilor Interne

În ceea ce privește Ministerul Afacerilor Interne, în conformitate cu *art. 400 alin. (1) și (2) din Codul contravențional*, sunt în drept să examineze cauze contravenționale și să aplice sancțiuni în limitele competenței, funcționarii publici cu statut special din cadrul MAI, care sunt împuterniciți cu asemenea atribuții conform fișei postului. Nomenclatorul funcțiilor și al competențelor de examinare a cauzelor contravenționale și de aplicare a sancțiunilor se aprobă prin ordinul ministrului afacerilor interne.

Subsecvent, potrivit *art. 400 alin. (4) din Codul contravențional*, contravențiile prevăzute inclusiv la *art. 67* se constată de către angajații subdiviziunilor subordonate Ministerului Afacerilor Interne care exercită atribuțiile poliției.

Cu referire la CEC, în corespundere cu *art. 423⁷ alin. (2) și (3) din Codul contravențional*, sunt în drept să constate contravenții și să încheie procese-verbale președintele, vicepreședintele și secretarul CEC, funcționarii subdiviziunii specializate din cadrul CEC, președintele și secretarul Consiliului Electoral Central al Găgăuziei, precum și președinții consiliilor electorale de circumscripție. Sunt în drept să examineze cauzele contravenționale și să aplice sancțiuni președintele, vicepreședintele și secretarul CEC.

Potrivit prevederilor *art. 399 din Codul contravențional*, cauza contravențională se soluționează de agentul constatatator în a cărui rază teritorială a fost săvârșită contravenția. Acesta poate aplica sancțiunile prevăzute în partea specială a cărții întâi din Codul contravențional în limitele competenței și numai în exercițiul funcțiunii. Agentul constatatator poate constata contravenții ale căror constatare, soluționare și sancționare sunt atribuite competenței unor alte organe. În astfel de cazuri, agentul remite organelor respective procesele-verbale de constatare a contravențiilor.

Constatarea faptei contravenționale și examinarea cauzei contravenționale urmează a fi efectuate în strictă conformitate cu exigențele impuse de Capitolul VI, Titlul II, Cartea a doua, Codul contravențional. În acest sens, este important de avut în vedere că, în conformitate cu *art. 440 alin. (5) din Codul contravențional*, dacă la depistarea sau la examinarea cazului contravențional se stabilește competența unei alte autorități abilitate să constate contravenția sau să examineze cauza contravențională, procesul-verbal cu privire la contravenție și materialele acumulate se remit în aceeași zi conform competenței. În virtutea *art. 440 alin. (6) din Codul contravențional*, la solicitarea unor alți agenți constatatatori, angajatul cu statut special al MAI este obligat să le acorde ajutor la constatarea contravenției.

De consemnat faptul că, în condițiile normelor de drept material și procesual, agentul constatatator este sesizat prin plângere sau denunț ori se autosesizează când dispune de informații suficiente pentru a considera cu un grad înalt de probabilitate că este comisă o contravenție fie prin constatarea faptei contravenționale.

Subsecvent, potrivit *art. 440 alin. (3) din Codul contravențional*, în cel mult 15 zile de la data sesizării, agentul constatatator este obligat să verifice sesizarea, să întreprindă măsurile prevăzute de cadrul normativ în domeniul de referință. Dacă există temeiuri rezonabile, agentul constatatator, prin hotărâre motivată, poate prelungi termenul de examinare a

procesului contravențional, care nu va depăși termenul general de prescripție, sau va emite decizia asupra cazului.

Fapta ilicită se individualizează și făptuitorul se identifică prin procesul-verbal cu privire la contravenție. Procesul-verbal se încheie de agentul constatatator pe baza constatărilor personale și a probelor acumulate, în prezența făptuitorului sau în absența lui.

În cel mult 24 de ore de la data încheierii, procesul-verbal cu privire la contravenție se înscrie într-un registru de evidență în ordinea încheierii și depunerii lui la autoritatea din care face parte agentul constatatator.

Conținutul procesului-verbal cu privire la contravenție trebuie să corespundă exigențelor *art. 443 din Codul contravențional*. Este de reținut că, în virtutea *art. 445 din Codul contravențional*, neconsemnarea în procesul-verbal cu privire la contravenție a mențiunilor privind numele, prenumele și funcția agentului constatatator, numele, prenumele, data (ziua, luna, anul) întocmirii procesului-verbal, seria și numărul actului de identitate și numărul de identificare personal (IDNP) sau datele de identificare din buletinul de identitate provizoriu ale făptuitorului care renunță la numărul de identificare personal și la evidența automatizată în Registrul de stat al populației, iar în cazul persoanei juridice – lipsa denumirii și a sediului acesteia, a circumstanțelor comiterii și încadrării juridice a faptei contravenționale săvârșite și a datei comiterii acesteia, a semnăturii agentului constatatator sau a martorului asistent, în cazul refuzului contravenientului de a semna dacă procesul-verbal a fost întocmit în prezența unui martor, atrage nulitatea absolută a procesului-verbal. Celelalte încălcări ale *art. 443* sau ale altor norme din Codul contravențional pot să ducă la nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție doar în cazul în care acestea afectează în mod esențial fondul cauzei.

Calificarea faptelor se face în coroborare cu legislația, inclusiv cea electorală (în *Anexa nr. 2* la prezentul Manual se conține Lista actelor normative aferente procesului electoral, iar în *Anexa nr. 5* sunt prezentate studii de caz în domeniu). Cu titlu de exemplu, faptele care cad sub incidența *art. 50* (Afișajul electoral neautorizat sau deteriorarea afișajului electoral) și *art. 364 alin. (10)* (Încălcarea legislației cu privire la publicitate) din Codul contravențional, se califică în coroborare cu prevederile relevante din *Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate, Codul electoral*, dar și din *Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1155/2023*.

În condițiile *art. 447¹ din Codul contravențional*, după examinarea cauzei contravenționale, agentul constatatator, autoritatea competentă (persoana abilitată să examineze cauza), după caz, emite decizia asupra cauzei sub formă de hotărâre. Decizia trebuie să conțină elementele prescrise de Codul contravențional cu specificarea soluției asupra cauzei, care poate fi:

- încetarea procesului contravențional;
- stabilirea vinovăției persoanei privind săvârșirea contravenției imputate și, după caz, aplicarea sancțiunii contravenționale.

Sancțiunea contravențională urmează a fi aplicată în corespundere cu *art. 41-46 din Codul contravențional*.

În procesul de soluționare a cauzei contravenționale, este important să se respecte principiul individualizării răspunderii contravenționale și sancțiunii contravenționale, statuat în *art. 9 din Codul contravențional*.

La aplicarea legii contravenționale se va ține cont de:

- caracterul și de gradul prejudiciabil al contravenției;
- de persoana făptuitorului;
- de circumstanțele atenuante ori agravante.

Nimeni nu poate fi supus de două ori răspunderii contravenționale pentru una și aceeași faptă.

Capitolul III: Infrațiunile în domeniul electoral

În conformitate cu *art. 103 din Codul electoral*, se consideră încălcări ale Codului electoral și sunt pasibile de răspundere penală faptele prevăzute în Codul penal.

Președinții organelor electorale și alte persoane cu funcții de răspundere sunt obligați să informeze imediat, dar nu mai târziu de 48 de ore din momentul constatării, organele procuraturii sau organele afacerilor interne despre acțiunile ce conțin elemente constitutive ale unei infracțiuni privind organizarea și desfășurarea alegerilor sau finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, care le-au devenit cunoscute.

Infrațiunile în domeniul electoral sunt încorporate în Capitolul V, Partea specială, Codul penal.

În categoria infracțiunilor în domeniul electoral sunt incluse multiple fapte, urmărirea penală pe aceste cauze fiind de competența mai multor organe de urmărire penală (textul și analiza juridică a normelor se conțin în *Anexa nr. 4* la prezentul Manual):

Articol	Infrațiunea	Organul competent
Art. 181	Împiedicarea exercitării libere a dreptului electoral sau a activității organelor electorale	Ministerul Afacerilor Interne
Art. 181 ¹	Coruperea electorală	Centrul Național Anticorupție
Art. 181 ²	Încălcarea modului de gestionare a mijloacelor financiare ale partidelor politice sau ale fondurilor electorale	Centrul Național Anticorupție – alin. (1)-(4) Procuratura Anticorupție – alin. (5)
Art. 181 ³	Finanțarea ilegală a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum	Procuratura Anticorupție
Art. 182	Falsificarea rezultatelor votării	Ministerul Afacerilor Interne

În corespundere cu *art. 262 din Codul de procedură penală*, organul de urmărire penală poate fi sesizat despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de Codul penal prin:

- plângere;
- denunț;
- autodenunț;
- depistarea nemijlocită, de către organul de urmărire penală sau procuror, a bănuielii rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni.

În cazul depistării infracțiunii nemijlocit de către ofițerul de urmărire penală sau de către procuror, acesta întocmește un proces-verbal în care expune circumstanțele depistate și dispune înregistrarea sesizării.

În virtutea *art. 265 alin. (1) din Codul de procedură penală*, organul de urmărire penală este obligat să primească plângerile sau denunțurile referitoare la infracțiunile săvârșite, pregătite

sau în curs de pregătire chiar și în cazul în care cauza nu este de competența lui. Plângerea sau denunțul se înregistrează în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni. Persoana care a depus plângerea sau denunțul urmează să primească o confirmare a recepționării sesizării.

Este de remarcat că, în temeiul *art. 271 din Codul de procedură penală*, organul de urmărire penală sau procurorul sesizat în modul prevăzut este obligat să-și verifice competența. Dacă organul de urmărire penală constată că nu este competent a efectua urmărirea penală, imediat, dar nu mai târziu de 3 zile, trimite cauza procurorului care exercită conducerea urmăririi penale pentru a o transmite organului competent. Dacă organul de urmărire penală constată că nu este competent să examineze sesizarea privind pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, acesta trimite imediat, dar nu mai târziu de 3 zile, sesizarea împreună cu materialele acumulate procurorului pentru a fi transmisă organului competent.

Calificarea faptelor se face în coroborare cu legislația, inclusiv cea electorală (în *Anexa nr. 2* la prezentul Manual se conține Lista actelor normative aferente procesului electoral, iar în *Anexa nr. 5* sunt prezentate studii de caz în domeniu).

Glosarul termenilor electorali

Afiș electoral	fotografii și alte materiale utilizate de concurenții electorali, candidați, persoanele de încredere și/sau de participanți la referendum în scop de agitație electorală sau de grupurile de inițiativă și candidații desemnați – în scop de agitație preelectorală
Agitație electorală	apeluri, declarații, precum și acțiuni de pregătire și difuzare a informației care au scopul de a-i determina pe alegători să-și dea votul pentru unii sau pentru alți concurenți electorali sau pentru una dintre opțiunile la referendum
Agitație preelectorală	apeluri, declarații, acțiuni de desemnare a candidaților în alegeri, pregătirea de colectare a semnăturilor pentru susținerea acestora/pentru inițierea unui referendum și colectarea semnăturilor, inclusiv toate aceste acțiuni întreprinse de însuși candidatul desemnat
Alegător	cetățean al Republicii Moldova cu drept de vot
Alegeri	în cazul în care nu se face vreo specificare, alegerile pentru Parlament (în continuare și – <i>alegeri parlamentare</i>), pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova (în continuare și – <i>alegeri prezidențiale</i>), alegerile regionale, alegerile pentru autoritățile administrației publice locale (în continuare și – <i>alegeri locale</i>), precum și referendumurile
Alegeri generale	orice tip de alegeri care au loc, de regulă, într-o singură zi, de duminică, conform actului de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul țării
Alegeri anticipate	alegeri organizate în cazul dizolvării Parlamentului sau al încetării înainte de termen a mandatului Președintelui Republicii Moldova
Alegeri nevalabile	alegeri declarate astfel prin hotărâre a CEC în cazul în care organul electoral constată că rata participării la alegeri este sub limita stabilită de Codul electoral
Alegeri noi	alte alegeri decât alegerile anticipate și cele parțiale
Alegeri nule	alegeri declarate astfel de Curtea Constituțională – în cazul alegerilor parlamentare, al alegerilor prezidențiale și al referendumurilor republicane, sau de CEC – în cazul alegerilor locale și al referendumurilor locale, dacă în procesul alegerilor și/sau al numărării voturilor au fost comise încălcări ale Codului electoral care au influențat rezultatele votării și atribuirea mandatelor
Alegeri parțiale	alegeri organizate în cazul în care, în urma alegerilor locale generale, nu au fost aleși primarii sau numărul stabilit de consilieri într-o singură sau în mai multe circumscripții electorale

<i>Alegeri regionale</i>	alegeri organizate în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia pentru funcția de Guvernator (Bașcan) al Găgăuziei, pentru Adunarea Populară a Găgăuziei, precum și referendumurile pe probleme care, conform Legii nr. 344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), țin de competența Găgăuziei
<i>Bloc electoral</i>	uniune benevolă a două sau a mai multor partide politice, constituită în scopul participării în comun la alegeri și care este înregistrată de CEC
<i>Bloc electoral camuflat</i>	formă neregulamentară de asociere între partidele politice și/sau competitori electorali prin care aceștia desfășoară activități electorale comune, concertate și/sau coordonate
<i>Campanie electorală</i>	perioadă de activitate care se desfășoară, în condițiile Codului electoral, cu scopul de a-i determina pe alegători să-și exprime voturile pentru alegerea unuia sau a altui concurent electoral sau pentru exprimarea uneia sau a altei opțiuni la referendum
<i>Candidat</i>	persoană care este desemnată pentru ocuparea unei funcții publice electivă din partea partidelor politice sau a blocurilor electorale, înregistrată în modul corespunzător
<i>Candidat desemnat</i>	persoană care își înaintează candidatura sau este propus de partidele politice, blocurile electorale sau grupurile de inițiativă în vederea înregistrării în calitate de concurent electoral sau candidat pe listă. Pot fi desemnate în calitate de candidați de către partidele politice și blocurile electorale persoanele care, începând cu 70 de zile înainte de ziua alegerilor, cad sub incidența noțiunii de candidat independent, nu au deținut calitatea de membru al unui alt partid politic decât partidul care le desemnează sau, în cazul blocului electoral, decât partidele politice constituente ale acestuia
<i>Candidat independent</i>	persoană care își înaintează propria candidatură pentru ocuparea unei funcții publice electivă independent de partidele politice și de blocurile electorale și care, începând cu 70 de zile înainte de ziua alegerilor, nu a deținut calitatea de membru al unui partid politic, precum și nu și-a afirmat public susținerea unui partid politic
<i>Candidat independent camuflat</i>	persoană desemnată în calitate de candidat independent care, formal sau informal, direct sau indirect, desfășoară împreună cu un partid politic sau un bloc electoral acțiuni comune, concertate ori sincronizate privind campania electorală, finanțarea, logistica sau mesajele electorale, având ca scop sau ca efect promovarea propriei candidaturi ori eludarea restricțiilor legale privind desemnarea de către formațiunile politice
<i>Certificarea formării/specializării în domeniul electoral</i>	Procedura de atestare a cunoștințelor și competențelor în domeniul electoral, realizată de CICDE în conformitate cu

	regulamentul aprobat de CEC, confirmată prin certificatul de calificare corespunzător
<i>Circumscripție electorală</i>	unitate electorală administrativă în care se organizează și se desfășoară alegerile
<i>Circumscripție națională</i>	circumscripție electorală de nivel național în care se organizează și se desfășoară alegerile parlamentare, cele prezidențiale și referendumurile republicane
<i>Cod de conduită</i>	convenție încheiată între concurenții electorali/participanții la referendum și reprezentanții instituțiilor mass-media privind modul de desfășurare și de reflectare a campaniei electorale, care exclude lezarea demnității și a imaginii concurenților electorali/participanților la referendum
<i>Colector</i>	membru al grupului de inițiativă care colectează semnături în susținerea candidatului desemnat la o funcție electivă, inclusiv în susținerea propriei candidaturi, sau în vederea inițierii unui referendum
<i>Competitor electoral</i>	partid politic, bloc electoral, concurent electoral, candidat desemnat, grup de inițiativă, precum și participant la referendum, care oferă și/sau beneficiază de susținerea financiară (materială) a campaniei electorale și/sau a activității sale, precum și cel care desfășoară doar activități de campanie sau promovare electorală ce nu implică cheltuieli financiare
<i>Concurent electoral</i>	<ul style="list-style-type: none"> - partid politic, bloc electoral și persoană care candidează pentru funcția de deputat în Parlament și sunt înregistrate de CEC – în cazul alegerilor parlamentare - candidatul pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și partidul politic sau blocul electoral care l-a desemnat, înregistrate de CEC – în cazul alegerilor prezidențiale - partid politic, bloc electoral și persoană care candidează pentru funcția de primar sau de consilier în consiliul local și sunt înregistrate de consiliile electorale de circumscripție respective – în cazul alegerilor locale - partid politic, bloc electoral și persoană care candidează pentru funcția de Guvernator (Bașcan) al Găgăuziei sau de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei și sunt înregistrate de Consiliul Electoral Central al Găgăuziei – în cazul alegerilor regionale
<i>CEC</i>	autoritate publică independentă și apolitică, înființată pentru realizarea politicii electorale, care are misiunea de a asigura organizarea și desfășurarea alegerilor, supravegherea și controlul respectării prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale
<i>Contestatar</i>	subiect care depune contestații în condițiile Codului electoral

Contestație	cerere în formă scrisă, inclusiv cerere prealabilă, depusă de contestatar în condițiile Codului electoral
Declarație de ședere	acțiune prin care cetățeanul cu drept de vot declară locul aflării sale în ziua alegerilor pentru a fi inclus în lista electorală de bază la alegerile parlamentare, prezidențiale și la referendumurile republicane
Degrevare	reducere parțială sau totală a sarcinilor și atribuțiilor la locul de muncă permanent concomitent cu atragerea persoanei în calitate de funcționar electoral în cadrul activității organelor electorale, cu menținerea salariului la locul de muncă permanent, în condițiile legislației muncii și ale Codului electoral
Desemnarea candidaților	procedură de adoptare de către partidele politice, blocurile electorale a deciziilor asupra candidaturilor pentru funcțiile electivă, desfășurată în cadrul ședințelor organelor competente ale partidelor politice, ale blocurilor electorale, în conformitate cu statutele lor sau cu acordurile de constituire, precum și în condițiile stabilite de Codul electoral
Domiciliu	loc unde persoana fizică își are reședința obișnuită, confirmat în actul de identitate
Drept electoral	drept constituțional al cetățeanului de a alege, de a fi ales și de a-și exprima prin vot atitudinea privind cele mai importante probleme ale statului și ale societății în ansamblu și/sau privind probleme locale de interes deosebit
Echipament electoral	cabine, urne de vot, calculatoare și alte bunuri cu care se dotează localul secției de votare
Educație electorală	activitate cu caracter educativ, apolitică, realizată de organizații și grupuri ale societății civile, de instituții de educație, mass-media și alte părți interesate, menită să sporească gradul de cunoștințe al cetățenilor privind procesele politice și electorale pentru exercitarea votului conștient și liber exprimat. Educația electorală poate fi desfășurată liber de subiecții interesați, prin intermediul seminarelor, al cursurilor de instruire, al meselor rotunde, al campaniilor informaționale, al dezbaterilor publice electorale și al altor acțiuni educaționale nereglementate de CEC sau de alte autorități
Finanțare a campaniilor electorale	finanțare directă și/sau indirectă, precum și susținere materială prin alte forme a concurenților electorali/participanților la referendum, inclusiv acțiuni de voluntariat și servicii prestate gratuit concurenților electorali/participanților la referendum de către persoane fizice și/sau juridice, după caz, de către stat
Finanțare a grupurilor de inițiativă	finanțare directă și/sau indirectă, precum și susținere materială prin alte forme a grupurilor de inițiativă, inclusiv acțiuni de voluntariat și servicii prestate gratuit grupurilor de inițiativă de către persoane fizice și/sau juridice

<i>Finanțare a partidelor politice</i>	finanțare directă și/sau indirectă, adică oferire, alocare sau transmitere în beneficiul partidelor politice a mijloacelor financiare, materiale sau de alt tip, inclusiv acțiuni de voluntariat și serviciile prestate gratuit partidelor politice de către persoane fizice și/sau juridice, precum și acordare a mijloacelor financiare sub formă de alocații de la bugetul de stat
<i>Funcție publică electivă</i>	funcție de demnitate publică sau calitatea de ales local ce se ocupă prin mandat obținut direct, în urma alegerilor, în condițiile Codului electoral. Regimul general al funcției de demnitate publică sau de ales local, statutul juridic al persoanelor care ocupă aceste funcții, precum și alte raporturi ce decurg din exercitarea funcțiilor respective sunt reglementate de legile speciale
<i>Funcționar electoral</i>	persoană fizică care activează sau a activat, în condițiile Codului electoral, în calitate de membru al organului electoral, de angajat în cadrul aparatului organului electoral și/sau de angajat în cadrul instituțiilor publice și al altor structuri organizaționale constituite de CEC
<i>Grup de inițiativă</i>	grup constituit din cetățeni cu drept de vot, înregistrat în condițiile Codului electoral, pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la funcție electivă sau în vederea inițierii referendumului
<i>Listă de candidați</i>	listă a candidaților desemnați de partidele politice sau de blocurile electorale pentru a participa la alegeri
<i>Listă de subscripție</i>	listă cu semnături ale alegătorilor care susțin candidatul desemnat la o funcție publică electivă sau inițierea unui referendum, în condițiile Codului electoral
<i>Listă electorală de bază</i>	listă ce cuprinde toți cetățenii cu drept de vot care își au domiciliul sau reședința temporară în raza teritorială a unei secții de votare
<i>Listă electorală suplimentară</i>	listă electorală în care se înscriu alegătorii care au dreptul să voteze la secția de votare respectivă, dar nu au fost înscriși în lista electorală de bază a acesteia
<i>Listă electorală pentru votul prin corespondență</i>	listă electorală în care se înscriu alegătorii care s-au înregistrat în prealabil, au fost verificați și au dreptul să voteze prin corespondență
<i>Localitate</i>	unitate administrativ-teritorială organizată conform legii (raion, municipiu, oraș, sat (comună), unitate administrativ-teritorială cu statut special)
<i>Local al secției de votare</i>	spațiu în care alegătorii își exercită dreptul de vot și în care, de regulă, își are sediul biroul electoral al secției de votare
<i>Minim de locuri speciale de afișaj electoral</i>	locuri special amenajate pentru afișaj electoral, amplasate într-o localitate. Panourile de afișaj electoral se amplasează uniform pe întreg teritoriul localității. Spațiul de afișaj electoral oferit

	trebuie să fie egal pentru toți concurenții electorali/participanții la referendum sau grupurile de inițiativă
Observator	persoană acreditată în modul stabilit de Codul electoral, care poate reprezenta organizații sau instituții interne, străine sau internaționale și care îndeplinește misiunea de a observa modul de organizare și desfășurare a alegerilor
Operator al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”	persoană autorizată în modul stabilit pentru a prelucra datele personale ale alegătorului care s-a prezentat fizic la secția de votare în ziua alegerilor și pentru a înregistra faptul participării la votare a acestuia în vederea neadmiterii votării multiple
Organ electoral	organ care organizează desfășurarea alegerilor pentru Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, pentru autoritățile administrației publice locale, a alegerilor regionale, precum și desfășurarea referendumurilor
Participant la referendum	partid politic, bloc electoral, Președintele Republicii Moldova sau primarul în privința căruia a fost inițiat referendumul pentru demiterea/revocarea acestuia, care se înregistrează la organul electoral respectiv în vederea participării la campania electorală pentru referendum
Perioadă electorală	perioadă cuprinsă între ziua adoptării actului cu privire la stabilirea datei scrutinului și ziua în care rezultatele alegerilor sunt confirmate de către organele competente, dar nu mai mare de 120 de zile
Persoană autorizată să asiste la operațiunile electorale	funcționar electoral, operator al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, reprezentant al concurentului electoral/participantului la referendum în organele electorale, observator acreditat de organele electorale și, după caz, interpretul acestuia, precum și jurnalist legitimat de instituțiile mass-media și confirmat ulterior de CEC
Raport privind finanțarea grupului de inițiativă	raport al grupului de inițiativă privind fluxul mijloacelor bănești, serviciile și acțiunile prestate cu titlu gratuit de persoane fizice și juridice, acțiunile de voluntariat în perioada de colectare a semnăturilor, precum și alte informații relevante
Raport privind finanțarea campaniilor electorale	raport al concurentului electoral/participantului la referendum privind fluxul mijloacelor bănești, inclusiv veniturile acumulate, sursele de proveniență a acestora, cheltuielile efectuate în campania electorală, serviciile și acțiunile prestate cu titlu gratuit de persoane fizice și juridice, acțiunile de voluntariat, precum și alte informații relevante
Raport privind gestiunea financiară	raport al partidului politic privind veniturile obținute în condițiile regulamentului privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat de CEC, și ale Legii nr. 294/2007 privind partidele politice, privind sursa de proveniență a acestora,

	cheltuielile efectuate în perioada de gestiune, precum și alte informații relevante
Referendum	scrutin prin care poporul își exprimă opțiunea în cele mai importante probleme ale statului și ale societății în ansamblu, având drept scop soluționarea acestora, sau consultare a cetățenilor în probleme locale de interes deosebit, precum și asupra demiterii Președintelui Republicii Moldova ori a revocării primarului unei localități
Registrul de stat al alegătorilor	sistem informațional unic integrat de evidență a alegătorilor, parte integrantă a Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, destinat colectării, stocării, actualizării și analizei informației referitoare la cetățenii Republicii Moldova care au atins vârsta pentru a alege
Resurse administrative	resurse umane, financiare și materiale de care dispun în egală măsură persoanele cu funcții de demnitate publică, persoanele cu funcții de răspundere și funcționarii publici și care derivă din controlul acestor persoane asupra personalului, a resurselor financiare și a alocațiilor din bugetul public național, din accesul la facilitățile publice sau din administrarea de către aceste persoane a bunurilor mobile și imobile ce fac parte din domeniul public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale
Reședință temporară	loc unde persoana fizică își are locuința temporară sau secundară, confirmat în actul de identitate
Revocare	încetare înainte de termen a mandatului de demnitar prin referendum, în condițiile Codului electoral, sau retragere de către instanța de judecată a mandatului persoanei care ocupă o funcție publică electivă, precum și încetare a calității de membru al organului electoral
Secție de votare	unitate electorală în care se împarte o circumscripție electorală în raport cu numărul alegătorilor și care se constituie de către organele electorale în condițiile Codului electoral
Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”	sistem informațional gestionat de CEC și destinat automatizării procesului electoral
Suștinere camuflată a competitorilor electorali	orice sprijin financiar, material, organizatoric, logistic sau mediatic, acordat direct ori indirect unui competitor electoral de către un partid politic sau bloc electoral, în cazul în care acest sprijin este realizat cu știința, consimțământul ori coordonarea competitorului sau a persoanelor autorizate să acționeze în numele acestuia și este destinat promovării competitorului prin eludarea regimului juridic aplicabil partidelor politice sau concurenților electorali. Simpla prezență în cadrul unui grup de inițiativă a unor persoane afiliate unor partide politice, în absența unor probe privind coordonarea sau consimțământul, nu constituie în sine o susținere camuflată

<i>Trezorier</i>	persoană responsabilă de finanțele partidului politic, ale concurentului electoral, ale participantului la referendum sau ale grupului de inițiativă
<i>Votare repetată</i>	alegeri organizate de CEC în cazul în care alegerile au fost declarate nevalabile sau nule în termenele și condițiile prevăzute de Codul electoral

Lista actelor normative aferente procesului electoral

- Constituția Republicii Moldova
- Codul electoral nr. 325/2022
- Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002
- Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003
- Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008
- Codul administrativ nr. 116/2018
- Codul serviciilor media audiovizuale ale Republicii Moldova nr. 174/2018
- Legea privind partidele politice nr. 294/2007
- Legea cu privire la Concepția Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” nr. 101/2008
- Legea cu privire la publicitate nr. 62/2022
- Legea privind întrunirile, nr. 26/2008
- Legea privind implementarea parțială a votului prin corespondență nr. 109/2024
- Regulamentul privind organizarea și funcționarea arhivei Comisiei Electorale Centrale, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1306/2023
- Regulamentul privind modul de publicare și actualizare a materialelor informative pe pagina web oficială a Comisiei Electorale Centrale, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1347/2012
- Regulamentul privind utilizarea simbolurilor corporative ale Comisiei Electorale Centrale, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 4080/2015
- Regulamentului privind funcționarea Sistemului de înregistrare video în secțiile de votare, aprobat prin hotărârea CEC nr. 2265/2019
- Regulamentul de activitate al Comisiei Electorale Centrale, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1098/2023
- Regulamentul de activitate al Centrului de instruire continuă în domeniul electoral, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1099/2023
- Regulamentul de activitate al consiliului electoral de circumscripție în perioada electorală, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1100/2023
- Regulamentul de activitate al biroului electoral al secției de votare, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1101/2023
- Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1102/2023
- Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile locale, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1103/2023
- Regulamentul cu privire la procedura de confirmare a legalității alegerilor, validarea și atribuirea mandatelor de primar și de consilier, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1104/2023
- Regulamentul privind procedura de examinare a contestațiilor în perioada electorală, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1128/2023
- Regulamentul cu privire la statutul și activitatea reprezentanților concurenților electorali/participanților la referendum, aprobat prin *Hotărârea CEC nr. 3636/2025*
- Regulamentul cu privire la statutul și activitatea persoanelor de încredere ale concurenților electorali, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1130/2023

- Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1137/2023
- Regulamentul privind organizarea și desfășurarea sondajelor de opinie și a exit-pollurilor în perioada electorală, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1138/2023
- Regulamentul cu privire la procedurile de tragere la sorți, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1139/2023
- Regulamentul cu privire la Registrul de stat al alegătorilor, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1140/2023
- Regulamentul privind întocmirea, administrarea, difuzarea și actualizarea listelor electorale, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1153/2023
- Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1155/2023
- Regulamentul privind certificarea formării/specializării în domeniul electoral, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 3413/2025
- Regulamentul privind constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă, întocmirea, prezentarea și verificarea listelor de subscripție, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1166/2023
- Regulamentul cu privire la Registrul funcționarilor electorali, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1184/2023
- Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1185/2023
- Regulamentul cu privire la accesibilitatea procesului electoral pentru persoanele cu dizabilități, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1187/2023
- Regulamentul privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1195/2023
- Regulamentul privind particularitățile de înregistrare a participanților la referendum, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1201/2023
- Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile parlamentare, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1204/2023
- Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1205/2023
- Regulamentul privind înregistrarea prealabilă, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2513/2024
- Regulamentul privind constituirea secțiilor de votare peste hotare, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2542/2024
- Regulamentul privind constituirea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2544/2024
- Regulamentul privind particularitățile votării pe parcursul a două zile, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2574/2024
- Regulamentul privind procedurile electorale în cazul suspendării votării, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2657/2024
- Regulamentul privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2680/2024
- Regulamentul cu privire la particularitățile constituirii și blocurilor electorale, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 3592/2025
- Regulamentul cu privire la desemnarea și înregistrarea candidaților la alegerile pentru Adunarea Populară a Găgăuziei, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 4729/2026
- Regulamentul cu privire la desemnarea și înregistrarea candidaților la alegerile pentru funcția de Guvernator (Bașcan) al Găgăuziei, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 4730/2026

- Metodologia de efectuare a misiunii pe baza procedurilor convenite privind gestiunea financiară a partidelor politice, aprobată prin Hotărârea CEC nr. 4256/2025
- Instrucțiunea privind modul de utilizare a ștampilelor electorale la alegeri și referendumuri, aprobată prin Hotărârea CEC nr. 1148/2023
- Instrucțiunea cu privire la procedura de vot cu urna mobilă, aprobată prin Hotărârea CEC nr. 3870/2025
- Instrucțiunea cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, aprobată prin Hotărârea CEC nr. 1186/2023
- Instrucțiunea privind procedura de renumărare a buletinelor de vot, aprobată prin Hotărârea CEC nr. 1188/2023
- Instrucțiunea cu privire la aprobarea modelului, tipărirea, transmiterea și păstrarea buletinelor de vot, aprobată prin Hotărârea CEC nr. 1212/2023
- Instrucțiunea privind particularitățile evidenței contabile în organele electorale, a cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea alegerilor, aprobarea formularelor documentelor primare și managementul angajamentelor, aprobată prin Hotărârea CEC nr. 1221/2023
- Instrucțiunea privind modul de sistematizare, împachetare, sigilare și transmitere a documentelor, materialelor și a echipamentului electoral după închiderea secțiilor de votare , aprobată prin Hotărârea CEC nr. 3790/2025
- Instrucțiunea privind identificarea alegătorilor de la distanță prin mijloacele digitale, aprobată prin Hotărârea CEC nr. 2688/2024
- Instrucțiunea privind procedura de numărare, totalizare, centralizare și afișare a rezultatelor votării prin corespondență, aprobată prin Hotărârea CEC nr. 3654/2025

Analiza juridică a contravențiilor în domeniul electoral

Articolul 47. Împiedicarea exercitării dreptului electoral

Împiedicarea accesului în localul de votare se sancționează cu amendă de la 12 la 18 unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 18 la 30 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiectul juridic special al contravenției constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean, în conformitate cu art. 38 din Constituție, a dreptului de vot și a dreptului de a fi ales, dar și relațiile sociale cu privire la organizarea și desfășurarea referendumului în virtutea *art. 75 din Constituție*.

Latura obiectivă a contravenției constă în împiedicarea exercitării dreptului la vot. Fapta ar putea să se exprime prin oricare acțiuni, însă altele decât cele prevăzute de *art. 181 din Codul penal*.

În temeiul *art. 181 din Codul penal*, constituie infracțiune împiedicarea prin orice mijloace a exercitării libere a dreptului electoral sau împiedicarea activității organelor electorale, dacă fapta:

- s-a produs prin blocarea sau atacarea localurilor secțiilor de votare prin orice mijloc și în orice formă;
- s-a produs prin sustragerea urnelor de vot sau a documentelor electorale;
- s-a produs cu periclitarea vieții persoanei;
- este însoțită de vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății;
- a cauzat daune în proporții mari.

În sensul *art. 1 din Codul electoral*, prin drept electoral se înțelege dreptul constituțional al cetățeanului de a alege și de a fi ales, dar și de a-și exprima prin vot atitudinea privind cele mai importante probleme ale statului și ale societății în ansamblu și/sau privind probleme locale de interes deosebit.

Latura subiectivă se caracterizează prin intenție.

Subiect al contravenției poate fi atât unul general, cât și unul special.

În ceea ce privește subiectul general – în conformitate cu *art. 16 alin. (1) din Codul contravențional*, este pasibilă de răspundere contravențională persoana fizică responsabilă care, în momentul săvârșirii contravenției, are împlinită vârsta de 18 ani.

Subiectul contravenției poate fi și unul special – persoană cu funcție de răspundere, prin care, în sensul *art. 16 alin. (6) din Codul contravențional*, se înțelege persoană căreia, într-o întreprindere, instituție, organizație, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, într-o autoritate publică centrală sau locală, i se acordă, permanent sau provizoriu, prin lege, prin numire, alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice sau a acțiunilor administrative de dispoziție, organizatorice ori economice.

Persoana cu funcție de răspundere este pasibilă de răspundere contravențională pentru săvârșirea unei fapte prevăzute de Codul contravențional în cazul:

- folosirii intenționate a atribuțiilor sale contrar obligațiilor de serviciu;
- depășirii vădite a drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege;
- neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu.

Articolul 47¹. Coruperea electorală pasivă

(1) Pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către un alegător a bunurilor, serviciilor, privilegiilor sau avantajelor sub orice formă, care nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, sau acceptarea promisiunii ori a ofertei acestora, în scopul exercitării sau al neexercitării unor drepturi electorale în cadrul alegerilor, inclusiv al alegerilor regionale, dacă fapta nu constituie infracțiune,

se sancționează cu amendă de la 500 la 750 de unități convenționale.

(2) Sub incidența prevederilor alin. (1) din prezentul articol nu cad bunurile indicate la *art. 181¹ alin. (3) din Codul penal nr. 985/2002*.

(3) Persoana care a săvârșit fapta prevăzută la alin. (1) este liberată de răspundere contravențională dacă s-a autodenunțat și/sau a contribuit activ la descoperirea ori la contracararea săvârșirii faptei de corupere electorală.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiectul juridic special al contravenției constituie respectarea principiilor participării la alegeri, statuate în *art. 2 din Codul electoral*. Potrivit articolului citat, cetățenii Republicii Moldova participă la alegeri prin vot universal, egal, direct și liber exprimat. Participarea la alegeri este liberă și benevolă. Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului cu scopul de a-l sili să participe sau să nu participe la alegeri, precum și asupra exprimării de către acesta a liberei sale voințe.

Latura obiectivă a contravenției constă în pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către un alegător a bunurilor, serviciilor, privilegiilor sau avantajelor sub orice formă, care nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, în scopul exercitării sau al neexercitării unor drepturi electorale în cadrul alegerilor, inclusiv al alegerilor regionale, dacă fapta nu constituie infracțiune.

În sensul *art. 1 din Codul electoral*, prin alegeri se înțelege, în cazul în care nu se face vreo specificare, alegerile pentru Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, pentru autoritățile administrației publice locale, precum și referendumurile. În sensul articolului citat, constituie alegeri regionale alegerile organizate în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia pentru funcția de Guvernator (Bașcan) al Găgăuziei, pentru Adunarea Populară a Găgăuziei, precum și referendumurile pe probleme care, conform *Legii nr. 344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri)*, țin de competența Găgăuziei. În corespundere cu articolul citat, referendumul este scrutinul prin care poporul își exprimă opțiunea în cele mai importante probleme ale statului și ale societății în ansamblu, având drept scop soluționarea acestora, sau consultarea cetățenilor în probleme locale de interes deosebit, precum și asupra demiterii Președintelui Republicii Moldova ori a revocării primarului unei localități.

În accepțiune generală, prin „a pretinde” se înțelege „a cere”, „a reclama”, „a revendica”. Prin „a accepta” se înțelege acțiunea de „a fi de acord”, de „a consimți”. Prin „a primi” se înțelege „a lua în posesiune ceea ce se dă”.

Noțiunea de „bunuri” trebuie tratată în accepțiunea generală, aceasta, de altfel, fiind preluată și de actele internaționale speciale în domeniu. Astfel, în sensul art. 2 lit. d) din Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, prin „bunuri” se înțelege bunurile, corporale sau incorporale, mobile ori imobile, tangibile sau intangibile, ori actele juridice sau documentele atestând proprietatea acestor bunuri sau drepturile referitoare la acestea.

Este de notat că sub incidența prevederilor din articol nu cad bunurile indicate la *art. 181¹ alin. (3) din Codul penal*, și anume materialele și obiectele de agitație electorală, achitate din fondul electoral, ce poartă numele și prenumele candidatului, respectiv denumirea partidului politic, semne sau simboluri ale concurenților electorali, precum: afișe, pliante, cărți poștale, calendare, caiete, ilustrate, pixuri, brichete, cutii de chibrituri, insigne, ecusoane, CD-uri, DVD-uri, suporturi de stocare USB, fanioane, steaguri, cărți, pungi, tricouri, chipiuri, eșarfe, fulare, a căror valoare pentru o unitate nu depășește două unități convenționale.

Prin „bunuri” se are în vedere și banii, dar și valori mobiliare. În sensul *Legii nr. 1232/1992 cu privire la bani*, prin „bani” se înțelege semnele bănești care se află în circulație la momentul comiterii infracțiunii - bancnotele sau monedele, inclusiv cele jubiliare ori comemorative, emise de organul autorizat al unui stat sau al unei uniuni monetare de state străine. Semnele bănești, care nu se află în circulație la momentul comiterii infracțiunii, însă au valoare numismatică sau istorică, nu reprezintă bani în sensul legii, urmând a fi calificate ca bunuri.

Serviciile reprezintă activitățile, altele decât cele din care rezultă produse, desfășurate în scopul satisfacerii unor necesități (de exemplu, serviciile de publicitate, de asigurări, de comunicații, de transport, de depozitare, de educație, de recreare etc.).

Prin „privilegii” se înțelege, după caz: scutirea de obligații (către stat); oferirea de drepturi sau distincții sociale care se acordă în situații speciale.

Prin „avantaje” trebuie de înțeles favorurile, scutirile de obligații sau alte foloase care ameliorează nemeritat situația în raport cu aceea pe care persoana o avusese înaintea comiterii contravenției. Avantajele pot avea caracter patrimonial, dar și nepatrimonial. Avantajele pot consta în: premii; vacanțe; împrumuturi de bani fără dobândă; perspective mai bune în carieră etc.

Latura subiectivă se caracterizează prin intenție.

Subiect al contravenției este alegătorul. În sensul *art. 1 din Codul electoral*, alegător este cetățeanul Republicii Moldova cu drept de vot. În conformitate cu *art. 14 din Codul electoral*, dreptul de a alege îl au cetățenii Republicii Moldova care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani, cu excepția celor privați de acest drept prin hotărârea judecătorească de instituire a măsurii de ocrotire judecătorească.

Este de remarcat că persoana care a săvârșit fapta prevăzută la acest articol este liberată de răspundere contravențională dacă s-a autodenunțat și/sau a contribuit activ la descoperirea ori la contracararea săvârșirii faptei de corupere electorală. Liberarea de răspundere servește drept temei, în virtutea *art. 441 alin. (1) lit. h) din Codul contravențional*, de încetare a procesului contravențional. Încetarea procesului contravențional determină repunerea în drepturi a persoanei în a cărei privință a fost pornit.

Articolul 47². Coruperea privind întrunirile organizate

(1) Pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, a mijloacelor financiare care nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, în scopul participării la întruniri organizate, dacă fapta nu constituie corupere electorală pasivă sau infracțiune, prin care se urmărește:

- a) încălcarea ordinii publice sau periclitarea activității instituțiilor publice;
- b) încălcarea moralității publice, a drepturilor sau a libertăților fundamentale ale altor persoane;
- c) publicitatea politică,

se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 la 6 luni.

(2) Promisiunea, oferirea sau darea mijloacelor financiare care nu i se cuvin în scopul determinării unei persoane de a participa la întruniri organizate, dacă fapta nu constituie o infracțiune, prin care se urmărește:

- a) încălcarea ordinii publice sau periclitarea activității instituțiilor publice;
- b) încălcarea moralității publice, a drepturilor sau a libertăților fundamentale ale altor persoane;
- c) publicitatea politică,

se sancționează cu amendă de la 500 la 1000 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 1000 la 1500 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 la 6 luni.

(3) Persoana care a săvârșit fapta prevăzută la alin. (1) este liberată de răspundere contravențională dacă s-a autodenunțat și/sau a contribuit activ la descoperirea ori la contracararea săvârșirii faptei prevăzute la alin. (2).

Obiect generic juridic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a libertății de întrunire.

Libertatea de întrunire este dreptul fundamental al fiecărei persoane de a participa și de a organiza în mod pașnic adunări, mitinguri, marșuri sau demonstrații publice.

Obiectul juridic special al contravenției constituie respectarea principiilor și condițiilor de participare la întruniri.

Potrivit art. 7 din Legea nr. 26/2008 privind întrunirile, oricine este liber să participe activ sau să asiste la o întrunire. Nimeni nu poate fi obligat să participe sau să asiste la o întrunire.

Latura obiectivă a contravenției constă în:

- pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, a mijloacelor financiare care nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, în scopul participării la întruniri organizate – în ipoteza alin. (1);
- precum și promisiunea, oferirea sau darea mijloacelor financiare care nu i se cuvin în scopul determinării unei persoane de a participa la întruniri organizate - în ipoteza alin. (1);

cu condiția că fapta/ faptele să nu constituie o infracțiune, prin care se urmărește:

- a) încălcarea ordinii publice sau periclitarea activității instituțiilor publice;
- b) încălcarea moralității publice, a drepturilor sau a libertăților fundamentale ale altor persoane;
- c) publicitatea politică.

Latura subiectivă se caracterizează prin intenție.

Subiect al contravenției este persoana fizică și juridică.

Organizatori ai întrunirilor pot fi persoane fizice cu capacitate deplină de exercițiu, grupuri de persoane, precum și persoane juridice. Minorii cu vârsta de 14 ani, precum și persoanele în vîrsta cărora a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară, pot organiza întruniri doar împreună cu o persoană cu capacitate deplină de exercițiu sau persoana care exercită rolul de tutelă, curatelă sau ocrotire provizorie.

Necesită consemnare situația în care persoana care a săvârșit fapta prevăzută la alin. (1) este liberată de răspundere contravențională dacă s-a autodenunțat și/sau a contribuit activ la descoperirea ori la contracararea săvârșirii faptei prevăzute la alin. (2).

Articolul 48¹. Încălcarea legislației privind gestionarea mijloacelor financiare ale partidelor politice, ale fondurilor electorale și ale grupurilor de inițiativă

(1) Prezentarea tardivă sau neprezentarea de către partidele politice a rapoartelor privind gestiunea financiară,

se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 120 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere și/sau persoanei juridice.

(2) Denaturarea și/sau ascunderea premeditată, prezentarea în volum incomplet sau prezentarea neveridică a informației, neprezentarea sau prezentarea incompletă a datelor de identificare ale donatorilor sau ale cotizanților în raportul privind gestiunea financiară a partidului politic,

se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 90 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere și/sau persoanei juridice.

(3) Încălcarea modului de evidență și utilizare a patrimoniului partidului politic și a mijloacelor din fondul electoral,

se sancționează cu amendă de la 90 la 240 de unități convenționale.

(4) Utilizarea contrar destinației a alocațiilor de la bugetul de stat pentru partidele politice, dacă aceasta nu constituie infracțiune,

se sancționează cu amendă de la 180 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice și/sau persoanei cu funcție de răspundere și cu privarea de dreptul de a deține anumite funcții sau de a desfășura anumite activități pe un termen de la 3 luni la un an.

(5) Prezentarea tardivă sau neprezentarea de către grupurile de inițiativă a rapoartelor privind finanțarea lor și, respectiv, de către concurenții electorali / participanții la referendum a rapoartelor privind finanțarea campaniei electorale,

se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 90 la 300 de unități convenționale.

(6) Denaturarea și/sau ascunderea premeditată, prezentarea în volum incomplet sau prezentarea neveridică a informației, neprezentarea sau prezentarea incompletă a datelor de identificare ale donatorilor din raportul privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și din raportul privind finanțarea campaniei electorale,

se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 60 la 240 de unități convenționale.

(7) Utilizarea ilicită de resurse administrative, inclusiv favorizarea sau consimțirea la utilizarea ilegală a resurselor administrative, în perioadele electorale, dacă aceasta nu constituie infracțiune,

se sancționează cu amendă de la 90 la 300 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a deține anumite funcții sau de a desfășura anumite activități pe un termen de la 3 luni la un an.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiectul juridic special constituie:

- respectarea de către partidele politice a obligației și termenelor de prezentare a rapoartelor cu privire la gestiunea financiară – în ipoteza alin. (1);
- respectarea obligației de asigurare a autenticității informației, datelor de identificare ale donatorilor sau ale cotizanților în raportul privind gestiunea financiară a partidului politic – în ipoteza alin. (2);
- respectarea modului de evidență și utilizare a patrimoniului partidului politic și a mijloacelor din fondul electoral – în ipoteza alin. (3);
- respectarea modului de utilizare a alocațiilor de la bugetul de stat pentru partidele politice – în ipoteza alin. (4);
- respectarea modului de prezentare de către grupurile de inițiativă a rapoartelor privind finanțarea lor și, respectiv, de către concurenții electorali / participanții la referendum a rapoartelor privind finanțarea campaniei electorale – în ipoteza alin. (5);
- respectarea obligației de asigurare a autenticității informației și a datelor de identificare ale donatorilor din raportul privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și din raportul privind finanțarea campaniei electorale – în ipoteza alin. (6);
- respectarea interdicției de neutilizare a resurselor administrative – în ipoteza alin. (7).

Latura obiectivă se materializează în:

- prezentarea tardivă sau neprezentarea de către partidele politice a rapoartelor privind gestiunea financiară – în ipoteza alin. (1);
- denaturarea și/sau ascunderea premeditată, prezentarea în volum incomplet sau prezentarea neveridică a informației, neprezentarea sau prezentarea incompletă a datelor de identificare ale donatorilor sau ale cotizanților în raportul privind gestiunea financiară a partidului politic – în ipoteza alin. (2);
- încălcarea modului de evidență și utilizare a patrimoniului partidului politic și a mijloacelor din fondul electoral – în ipoteza alin. (3);
- utilizarea contrar destinației a alocațiilor de la bugetul de stat pentru partidele politice, dacă aceasta nu constituie infracțiune – în ipoteza alin. (4);
- prezentarea tardivă sau neprezentarea de către grupurile de inițiativă a rapoartelor privind finanțarea lor și, respectiv, de către concurenții electorali / participanții la referendum a rapoartelor privind finanțarea campaniei electorale – în ipoteza alin. (5);
- denaturarea și/sau ascunderea premeditată, prezentarea în volum incomplet sau prezentarea neveridică a informației, neprezentarea sau prezentarea incompletă a datelor de identificare ale donatorilor din raportul privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și din raportul privind finanțarea campaniei electorale – în ipoteza alin. (6);

- utilizarea ilicită de resurse administrative, inclusiv favorizarea sau consimțirea la utilizarea ilegală a resurselor administrative, în perioadele electorale, dacă aceasta nu constituie infracțiune – în ipoteza alin. (7).

Noțiunile cu care operează articolul se înțeleg în sensul *art. 1 din Codul electoral*, care sunt prezentate în Anexa nr. 1 la prezentul Manual. Ne referim, în special, la noțiunile:

- campanie electorală;
- concurent electoral;
- grup de inițiativă
- raport privind gestiunea financiară;
- raport privind finanțarea grupului de inițiativă;
- raport privind finanțarea campaniilor electorale;
- participant la referendum;
- resurse administrative.

Calificarea faptelor se efectuează prin coroborare cu legislația specială, inclusiv *Legea nr. 294/2007 privind partidele politice*, Codul electoral și actele CEC.

La calificarea faptelor, urmează să se ia în considerare prevederile din *art. 181² din Codul penal*, care incriminează ca infracțiuni:

- falsificarea rapoartelor privind gestiunea financiară a grupurilor de inițiativă și a partidelor politice și/sau a rapoartelor privind finanțarea campaniilor electorale în intenția de a substitui sau a ascunde identitatea donatorilor, volumul mijloacelor acumulate ori destinația sau volumul mijloacelor utilizate, precum și utilizarea unor fonduri nedeclarate, neconforme sau venite din străinătate, săvârșite în proporții mari;
- utilizarea de resurse administrative, inclusiv favorizarea sau consimțirea la utilizarea ilegală a resurselor administrative în perioada electorală, dacă au fost cauzate daune în proporții mari;
- extorcarea sau obținerea prin extorcare a donațiilor pentru partidele politice, pentru fondurile electorale și/sau fondurile destinate grupurilor de inițiativă;
- utilizarea contrar destinației a alocațiilor de la bugetul de stat pentru partidele politice sau a mijloacelor din fondul electoral, dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari.

Interdicția utilizării resurselor administrative în agitația electorală se conține în *art. 54 alin. (6) lit. e) din Codul electoral*. Potrivit normelor citate, se interzice concurenților electorali, participanților la referendum și grupurilor de inițiativă să utilizeze resurse administrative, cu excepția cazului prevăzut la *art. 70 alin. (6)*. Astfel, se interzice candidaților să utilizeze resursele administrative, inclusiv prin lansarea sau participarea la lansarea proiectelor de infrastructură sau a achizițiilor efectuate din bugetul public național, utilizarea echipamentelor, a mijloacelor și a bunurilor publice în perioada electorală. Autoritățile/instituțiile publice și cele asimilate acestora nu pot transmite/acorda concurenților electorali bunuri publice sau alte favoruri decât pe bază de contract, în condițiile de egalitate pentru toți concurenții electorali.

Latura subiectivă se caracterizează prin intenție.

Subiect al contravenției poate fi atât persoana fizică, cât și persoana juridică.

Persoana juridică poate fi atrasă la răspundere contravențională în condițiile art. 17 din Codul contravențional.

Subiect poate fi și persoana cu funcție de răspundere.

Articolul 48². Neexecutarea somației Comisiei Electorale Centrale

Neexecutarea somației Comisiei Electorale Centrale privind vărsarea la bugetul de stat a sumelor primite de partidele politice, grupurile de inițiativă sau de concurenții electorali cu încălcarea legii sau peste plafoanele stabilite,

se sancționează cu amendă de la 180 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere și cu privarea de dreptul de a deține anumite funcții pe un termen de la 3 luni la un an.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiectul juridic special constituie respectarea obligației de executare a somațiilor CEC.

Latura obiectivă se materializează în neexecutarea somației CEC privind vărsarea la bugetul de stat a sumelor primite de partidele politice, grupurile de inițiativă sau de concurenții electorali cu încălcarea legii sau peste plafoanele stabilite.

Latura subiectivă se caracterizează prin intenție.

Subiect al contravenției este persoana cu funcție de răspundere.

Articolul 48³. Finanțarea ilegală a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum

(1) Finanțarea ilegală a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum de către persoane fizice, manifestată prin depășirea plafoanelor stabilite de lege sau în numele unor persoane terțe (anonime) ori prin încălcarea regulilor stabilite de cadrul normativ existent,

se sancționează cu amendă de la 30 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 180 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

(2) Finanțarea ilegală a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum de către persoane juridice, manifestată prin încălcarea regulilor stabilite de cadrul normativ existent,

se sancționează cu amendă de la 240 la 600 de unități convenționale aplicată persoanei juridice, cu amendă de la 180 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiect juridic special constituie respectarea modului de finanțare a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali, precum și a participanților la referendum, de către:

- persoanele fizice – în ipoteza alin. (1);
- persoanele juridice – în ipoteza alin. (2).

Latura obiectivă se materializează prin:

- finanțarea ilegală a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum de către persoane fizice, manifestată prin depășirea plafoanelor stabilite de lege sau în numele unor persoane terțe (anonime) ori prin încălcarea regulilor stabilite de cadrul normativ existent – în ipoteza alin. (1);

- finanțarea ilegală a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum de către persoane juridice, manifestată prin încălcarea regulilor stabilite de cadrul normativ existent – în ipoteza alin. (2).

Noțiunile cu care operează articolul se înțeleg în sensul *art. 1 din Codul electoral*, care sunt prezentate în *Anexa nr. 1* la prezentul Manual. Ne referim, în special, la noțiunile:

- finanțare a campaniilor electorale;
- finanțare a grupurilor de inițiativă;
- finanțare a partidelor politice.

Calificarea faptelor se efectuează prin coroborare cu legislația specială, inclusiv *Legea nr. 294/2007 privind partidele politice*, *Codul electoral* și actele CEC.

Latura subiectivă se caracterizează prin intenție.

Subiect al contravenției poate fi:

- persoana fizică – în ipoteza alin. (1);
- persoana juridică – în ipoteza alin. (2).

Articolul 49. Împiedicarea activității organului electoral și periclitarea procesului de votare

(1) Neprezentarea sau prezentarea tardivă a informațiilor și documentelor solicitate de organul electoral, precum și neexecutarea hotărârii acestuia se sancționează cu amendă de la 15 la 40 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 20 la 70 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcții de răspundere, cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(1¹) Neexecutarea repetată a hotărârii Comisiei Electorale Centrale se sancționează cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 150 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 240 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice și/sau cu privarea de dreptul de a desfășura anumite activități pe un termen de la 3 luni la un an.

(2) Distrugerea, deteriorarea intenționată a listelor de subscripție pentru susținerea candidatului sau inițierea referendumului, precum și distrugerea, deteriorarea intenționată a listei electorale și/sau a buletinelor de vot,

se sancționează cu amendă de la 18 la 30 de unități convenționale.

(3) Refuzul de a executa dispozițiile președintelui biroului electoral al secției de votare privind asigurarea ordinii în localul de votare și pe teritoriul aferent,

se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale.

(4) Fotografierea, înregistrarea video ori expunerea publică a buletinului de vot completat, se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 12 la 30 de unități convenționale.

(5) Scoaterea neautorizată a buletinului înmănat pentru votare din localul secției de votare sau transmiterea de către alegător a buletinului de vot unei persoane terțe,

se sancționează cu amendă de la 50 la 150 de unități convenționale.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiect juridic special constituie asigurarea activității organului electoral și a procesului de votare, și anume:

- furnizarea datelor și a materialelor solicitate de organul electoral, precum și executarea hotărârii acestuia – în ipoteza alin. (1);
- asigurarea integrității listelor de subscripție pentru susținerea candidatului sau inițierea referendumului, precum și a listei electorale și/sau a buletinelor de vot – în ipoteza alin. (2);
- executarea dispozițiilor președintelui biroului electoral al secției de votare privind asigurarea ordinii în localul de votare și pe teritoriul aferent – în ipoteza alin. (3);
- asigurarea confidențialității buletinului de vot completat – în ipoteza alin. (4);
- utilizarea buletinului de vot înmânat – în ipoteza alin. (5).

Latura obiectivă se materializează prin:

- refuzul sau nefurnizarea datelor și a materialelor solicitate de organul electoral, precum și neexecutarea hotărârii acestuia – în ipoteza alin. (1);
- distrugerea, deteriorarea intenționată a listelor de subscripție pentru susținerea candidatului sau inițierea referendumului, precum și distrugerea, deteriorarea intenționată a listei electorale și/sau a buletinelor de vot – în ipoteza alin. (2);
- refuzul de a executa dispozițiile președintelui biroului electoral al secției de votare privind asigurarea ordinii în localul de votare și pe teritoriul aferent – în ipoteza alin. (3);
- fotografierea, înregistrarea video ori expunerea publică a buletinului de vot completat – în ipoteza alin. (4);
- scoaterea neautorizată a buletinului înmânat pentru votare din localul secției de votare sau transmiterea de către alegător a buletinului de vot unei persoane terțe – în ipoteza alin. (5).

Noțiunile cu care operează articolul se înțeleg în sensul art. 1 din Codul electoral, care sunt prezentate în Anexa nr. 1 la prezentul Manual. Ne referim, în special, la noțiunile:

- listă de subscripție;
- listă electorală de bază;
- listă electorală suplimentară;
- local al secției de votare;
- organ electoral.

În corespundere cu *art. 80 alin. (7) din Codul electoral*, răspunderea pentru asigurarea în ziua alegerilor a ordinii în localul secției de votare și pe o rază de 100 de metri de la localul votării o poartă președintele biroului electoral al secției de votare. Deciziile luate în acest scop sunt executorii pentru toți. Neexecutarea dispozițiilor președintelui biroului electoral atrage după sine răspunderea contravențională.

Interdicția fotografierii, înregistrării video ori expunerii publice și demonstrării buletinului de vot completat, precum și interdicția scoaterii buletinului înmânat pentru votare din localul secției de votare se conține în *art. 79 alin. (3) din Codul electoral*.

Latura subiectivă se caracterizează prin intenție.

Subiectul contravenției este unul general.

Articolul 50. Afișajul electoral neautorizat sau deteriorarea afișajului electoral

(1) Afișarea materialului de agitație electorală sau a materialului de susținere a referendumului în alt loc decât cel stabilit, precum și deteriorarea acestuia, se sancționează cu amendă de la 12 la 18 unități convenționale.

(2) Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea materialelor publicitare de agitație electorală care nu întrunesc condițiile *Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate* și ale *Codului electoral nr. 325/2022*,

se sancționează cu amendă de la 60 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 150 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 240 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice și/sau cu privarea de dreptul de a desfășura anumite activități pe un termen de la 3 luni la un an.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiect juridic special constituie respectarea regulilor privind afișajul electoral, și anume:

- modul de afișare a materialului de agitație electorală sau a materialului de susținere a referendumului – în ipoteza alin. (1);
- modul de producere, distribuire, furnizare și/sau difuzare a materialelor publicitare de agitație electorală – în ipoteza alin. (2).

Latura obiectivă se materializează prin:

- afișarea materialului de agitație electorală sau a materialului de susținere a referendumului în alt loc decât cel stabilit, precum și deteriorarea acestuia – în ipoteza alin. (1);
- producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea materialelor publicitare de agitație electorală care nu întrunesc condițiile *Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate* și ale *Codului electoral nr. 325/2022* – în ipoteza alin. (2).

Noțiunile cu care operează articolul se înțeleg în sensul art. 1 din Codul electoral, care sunt prezentate în *Anexa nr. 1* la prezentul Manual. Ne referim, în special, la noțiunile:

- afiș electoral;
- agitație electorală;
- agitație preelectorală;
- minim de locuri speciale de afișaj electoral.

Calificarea faptelor se va efectua prin coroborare cu normele relevante din:

- *Codul electoral*;
- *Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate*;
- *Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1155/2023*.

Latura subiectivă se caracterizează prin intenție.

Subiect al contravenției poate fi atât persoana fizică, cât și juridică. Subiectul contravenției poate fi și unul special – persoană cu funcție de răspundere.

Articolul 51. Înscrierea în mai multe liste de candidați

Acceptarea deliberată a persoanei de a fi înscrisă în mai multe liste de candidați, se sancționează cu amendă de la 9 la 15 unități convenționale.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiect juridic special constituie respectarea interdicției de înscriere în mai multe liste de candidați.

În sensul *art. 1 din Codul electoral*, prin listă de candidați se înțelege lista candidaților desemnați de partidele politice sau de blocurile electorale pentru a participa la alegeri.

Interdicția de înscriere în mai multe liste de candidați se conține în *art. 68 alin. (6) din Codul electoral*. În corespundere cu normele citate, o persoană poate candida la mai multe funcții electivă, însă de diferite categorii/niveluri și doar din partea unui singur partid sau bloc electoral, ori în calitate de candidat independent.

Latura obiectivă se materializează prin acceptarea deliberată a persoanei de a fi înscrisă în mai multe liste de candidați.

Latura subiectivă se caracterizează prin intenție.

Subiect al contravenției este persoana care a acceptat deliberat înscrierea în mai multe liste de candidați.

Articolul 51¹. Colectarea semnăturilor de către persoane neautorizate

Colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la o funcție electivă de către persoane neautorizate,

se sancționează cu amendă de la 60 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 90 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiect juridic special constituie respectarea interdicției de colectare a semnăturilor în susținerea unui candidat la o funcție electivă de către persoane neautorizate.

În sensul *art. 65 alin. (3) din Codul electoral Nr. 325/2022*, dreptul de a colecta semnături îl au candidații independenți și candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și membrii grupurilor de inițiativă (colectorii), constituite în vederea susținerii candidaților respectivi în alegeri.

În cazul alegerilor prezidențiale, constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor sunt obligatorii.

În cazul alegerilor parlamentare și al celor locale, candidatul independent poate să nu constituie un grup de inițiativă dacă decide să colecteze singur semnăturile.

Noțiunile cu care operează articolul se înțeleg în sensul *art. 1 din Codul electoral*, care sunt prezentate în *Anexa nr. 1* la prezentul Manual. Ne referim, în special, la noțiunile:

- colector;
- grup de inițiativă;
- candidat independent.

Latura obiectivă se materializează prin antrenarea persoanelor neautorizate la colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la o funcție electivă.

Latura subiectivă se caracterizează prin intenție.

Subiect al contravenției este persoana care colectează semnături în susținerea unui candidat la o funcție electivă, fără autorizare în acest sens.

Articolul 52. Agitația electorală interzisă

(1) Efectuarea agitației electorale în ziua votării, precum și în perioada electorală, până la începerea campaniei electorale sau în ziua precedentă zilei votării,

se sancționează cu amendă de la 40 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Efectuarea agitației electorale de către organizațiile necomerciale, sindicate, patronate, subiecții neînregistrați în calitate de competitori electorali, reprezentanții cultelor religioase sau ai părților lor componente, desfășurată inclusiv în lăcașele de cult în cadrul perioadei electorale,

se sancționează cu amendă de la 100 - la 140 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 500 la 800 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(3) Utilizarea de către competitorii electorali a discursului de ură/sexist și/sau instigarea la discriminare în cadrul perioadei electorale și/sau în materialele de agitație electorală sau împotriva funcționarilor electorali,

se sancționează cu amendă de la 150 la 250 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 250 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiect juridic special constituie:

- respectarea interdicției de efectuare a agitației electorale în ziua votării sau în ziua precedentă zilei votării – în ipoteza alin. (1);
- respectarea interdicției de efectuare a agitației electorale de către organizațiile necomerciale, sindicate, patronate, reprezentanții cultelor religioase sau ai părților lor componente – în ipoteza alin. (2);
- respectarea interdicției de utilizare de către competitorii electorali a discursului de ură și/sau instigarea la discriminare în cadrul perioadei electorale și/sau în materialele de agitație electorală – în ipoteza alin. (3).

Latura obiectivă se materializează prin:

- efectuarea agitației electorale în ziua votării sau în ziua precedentă zilei votării – în ipoteza alin. (1);
- efectuarea agitației electorale de către organizațiile necomerciale, sindicate, patronate, reprezentanții cultelor religioase sau ai părților lor componente, desfășurată inclusiv în lăcașele de cult, în cadrul campaniei electorale – în ipoteza alin. (2);

- utilizarea de către competitorii electorali a discursului de ură și/sau instigarea la discriminare în cadrul perioadei electorale și/sau în materialele de agitație electorală – în ipoteza alin. (3).

În sensul art. 1 din Codul electoral, prin agitație electorală se înțelege apeluri, declarații, precum și acțiuni de pregătire și difuzare a informației care au scopul de a-i determina pe alegători să-și dea votul pentru unii sau pentru alți concurenți electorali sau pentru una din opțiunile la referendum.

Prevederile privind agitația electorală sunt dezvoltate, în special, în art. 70 din Codul electoral. Potrivit alin. (12) din articolul citat, agitația electorală se admite doar până în ziua de vineri înainte de ziua votării.

În ipoteza alin. (3), prin perioadă electorală, în sensul art. 1 din Codul electoral, se înțelege perioadă cuprinsă între ziua adoptării actului cu privire la stabilirea datei scrutinului și ziua în care rezultatele alegerilor sunt confirmate de către organele electorale, dar nu mai mare de 120 de zile.

Latura subiectivă se caracterizează prin intenție.

Subiect al contravenției poate fi atât persoana fizică, cât și persoana juridică. Subiect poate fi și persoana cu funcție de răspundere. În ipoteza alin. (3), subiect este competitorul electoral. Competitor electoral, în sensul art. 1 din Codul electoral, este partidul politic, blocul electoral, concurentul electoral, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, precum și participanții la referendum, care oferă și/sau beneficiază de susținerea financiară (materială) a campaniei electorale și/sau a activității sale, precum și cel care desfășoară activități de campanie sau promovare electorală ce nu implică cheltuieli financiare.

Articolul 52¹. Transportarea organizată a alegătorilor

(1) Transportarea organizată a alegătorilor spre secția de votare în ziua votării, în scopul determinării acestora să își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor parlamentare, prezidențiale, locale, regionale ori în cadrul referendumului,

se sancționează cu amendă de la 60 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 180 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în toate cazurile, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an.

(2) Organizarea în perioada campaniei electorale a transportării alegătorilor spre secția de votare în ziua votării,

se sancționează cu amendă de la 90 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 250 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în toate cazurile, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiect juridic special constituie:

- respectarea interdicției de transportare organizată a alegătorilor spre secția de votare în ziua votării, în scopul determinării acestora să își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor parlamentare, prezidențiale, locale, regionale ori în cadrul referendumului – în ipoteza alin. (1);
- respectarea interdicției de organizare în perioada campaniei electorale a transportării alegătorilor spre secția de votare în ziua votării – în ipoteza alin. (2).

Interdicția transportării organizate a alegătorilor spre secția de votare în ziua alegerilor în scopul determinării acestora să își exercite drepturile electorale, precum și interdicția organizării în perioada electorală a transportării alegătorilor spre secția de votare se conține în *art. 70 alin. (6) din Codul electoral*.

Noțiunile cu care operează articolul se înțeleg în sensul *art. 1 din Codul electoral*, care sunt prezentate în *Anexa nr. 1* la prezentul Manual.

Laturna obiectivă se materializează prin:

- transportarea organizată a alegătorilor spre secția de votare în ziua votării, în scopul determinării acestora să își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor parlamentare, prezidențiale, locale, regionale ori în cadrul referendumului – în ipoteza alin. (1);
- organizarea în perioada campaniei electorale a transportării alegătorilor spre secția de votare în ziua votării – în ipoteza alin. (2).

Laturna subiectivă se caracterizează prin intenție.

Subiect al contravenției poate fi atât persoana fizică, cât și persoana juridică. În ipoteza alin. (1) se atrage la răspundere contravențională transportatorul, iar în ipoteza alin. (2) – organizatorul transportării.

Articolul 53. Încălcarea legislației electorale de către membrii organului electoral

(1) Neaducerea la cunoștința publică de către membrii organelor electorale a listelor de candidați sau a problemelor supuse referendumului,

se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale.

(2) Părăsirea nemotivată a localului de votare înainte de începerea totalizării rezultatelor alegerilor, inclusiv a celor regionale, sau rezultatelor referendumului și până la semnarea procesului-verbal,

se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale.

(3) Neînmânarea nejustificată a buletinului de vot persoanei înscrise în lista electorală sau înmânarea către un singur alegător a mai multor buletine decât este prevăzut de lege,

se sancționează cu amendă de la 56 la 100 de unități convenționale.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiect juridic special constituie:

- respectarea obligației de aducere la cunoștința publică de către membrii organelor electorale a listelor de candidați sau a problemelor supuse referendumului – în ipoteza alin. (1);
- respectarea interdicției de părăsi nemotivat localul de votare înainte de începerea totalizării rezultatelor alegerilor, inclusiv a celor regionale, sau rezultatelor referendumului și până la semnarea procesului-verbal – în ipoteza alin. (2);
- respectarea interdicției de înmânare nejustificată a buletinului de vot persoanei înscrise în lista electorală sau de înmânare către un singur alegător a mai multor buletine decât este prevăzut de lege – în ipoteza alin. (3).

Laturna obiectivă se materializează prin:

- neaducerea la cunoștința publică de către membrii organelor electorale a listelor de candidați sau a problemelor supuse referendumului – în ipoteza alin. (1);

- părăsirea nemotivată a localului de votare înainte de începerea totalizării rezultatelor alegerilor, inclusiv a celor regionale, sau rezultatelor referendumului și până la semnarea procesului-verbal – în ipoteza alin. (2);
- neînmânarea nejustificată a buletinului de vot persoanei înscrise în lista electorală sau înmânarea către un singur alegător a mai multor buletine decât este prevăzut de lege – în ipoteza alin. (3).

Obligația aducerii la cunoștința publică a listelor de candidați se conține în *art. 68 alin. (9) și (10) din Codul electoral*. Potrivit normelor citate, organul electoral care a înregistrat candidații dă publicității în mass-media finanțată de la buget hotărârile sale privind înregistrarea candidaților independenți sau a listelor de candidați. După expirarea termenului prevăzut pentru înregistrarea candidaților, organul electoral respectiv publică integral lista de candidați pe care i-a înregistrat, indicând în ea numele, prenumele, anul nașterii, apartenența politică, profesia (ocupația) candidaților, precum și denumirea partidului sau a blocului electoral care i-a desemnat. Listele de candidați trebuie să fie disponibile pentru consultare la fiecare secție de votare.

Prevederile privind efectuarea votării se conțin în *art. 78 din Codul electoral*. În conformitate cu alin. (1) al articolului citat, fiecare alegător votează personal. Votarea în locul altor persoane nu se admite. Alegătorul prezintă actul de identitate biroului electoral al secției de votare pentru înregistrarea prezenței acestuia la votare și verificarea înscrierii în lista electorală de bază. Ulterior, un membru al biroului electoral îi înmânează alegătorului buletinul de vot. La primirea buletinului, alegătorul semnează în lista electorală în dreptul numelui său.

În corespundere cu *art. 79 alin. (5) din Codul electoral*, biroul electoral eliberează alegătorului, la cererea lui, numai o singură dată, un nou buletin de vot, dacă alegătorul a completat greșit buletinul de vot. Biroul electoral al secției de votare anulează buletinul completat greșit. Acest caz trebuie să fie menționat în procesul-verbal cu privire la rezultatele numărării voturilor, fiind indicat la rubrica „numărul buletinelor de vot neutilizate și anulate”, precum și în lista electorală.

Potrivit prevederilor din *art. 81 alin. (11) din Codul electoral*, din momentul închiderii secției de votare rămâne în ședință pe parcursul numărării voturilor și întocmirii proceselor-verbale și a raportului biroului electoral. Funcționarii electorali din cadrul biroului electoral al secției de votare rămân la secția de votare și participă la operațiunile, cu excepția unor circumstanțe extraordinare și obiective.

Noțiunile cu care operează articolul se înțeleg în sensul *art. 1 din Codul electoral*, care sunt prezentate în *Anexa nr. 1* la prezentul Manual.

Latura subiectivă se caracterizează prin intenție.

Subiect al contravenției este membrul organului electoral.

Articolul 67. Încălcarea legislației privind întrunirile sau evenimentele publice

(1) Desfășurarea întrunirii sau a evenimentului public fără depunerea declarației prealabile/notificării de către organizatorul acesteia în modul stabilit de legislație se sancționează cu amendă de la 18 la 24 de unități convenționale.

(1¹) Desfășurarea întrunirilor și a altor evenimente publice contrar prevederilor declarației prealabile/notificării se sancționează cu amendă de la 30 la 60 de unități convenționale.

(1²) Organizarea transportării și/sau transportarea persoanelor la întruniri și evenimente publice, organizate de partidele politice și/sau de competitorii electorali, în lipsa actelor de notificare privind desfășurarea întrunirii sau a evenimentului public respectiv

se sancționează cu amendă de la 120 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 350 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în toate cazurile, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an.

(2) Împiedicarea organizării ori a desfășurării întrunirilor sau a evenimentelor publice conforme legii, precum și împiedicarea participării ori constrângerea de a participa la ele

se sancționează cu amendă de la 24 la 30 de unități convenționale.

(3) Neîndeplinirea de către organizatorul întrunirii sau al evenimentului public, precum și de către participanții la acestea a obligațiilor prevăzute de lege

se sancționează cu amendă de la 12 la 18 unități convenționale.

(3¹) Neîndeplinirea de către reprezentantul administrației publice locale responsabil de monitorizarea desfășurării legale a întrunirii sau a evenimentului public a obligațiilor prevăzute de lege

se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale.

(4) Participarea la întrunire sau la evenimentul public cu deținerea armei asupra sa

se sancționează cu amendă de la 60 la 90 de unități convenționale cu privarea de dreptul de deținere a armei și de portarmă pe un termen de la 3 luni la un an.

(4¹) Participarea la întrunire sau la evenimentul public cu deținerea asupra sa a substanțelor explozive, a oricăror substanțe interzise sau a altor obiecte ce pot pune în pericol viața ori sănătatea oamenilor

se sancționează cu amendă de la 60 la 90 de unități convenționale sau cu arest contravențional de la 5 la 15 zile.

(5) Împiedicarea sub orice formă a accesului în clădirile din imediata apropiere a locului de desfășurare a întrunirii sau a evenimentului public

se sancționează cu amendă de la 24 la 30 de unități convenționale.

Obiect generic juridic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a libertății de întrunire.

Libertatea de întrunire este dreptul fundamental al fiecărei persoane de a participa și de a organiza în mod pașnic adunări, mitinguri, marșuri sau demonstrații publice.

Obiectul juridic special constituie respectarea principiilor și condițiilor de participare la întruniri, stipulate în *Legea nr. 26/2008 privind întrunirile*.

Latura obiectivă a contravenției constă în desfășurarea întrunirilor și a altor evenimente publice, precum și participarea la acestea în condițiile derogatorii celor stipulate în *Legea nr. 26/2008 privind întrunirile*.

Reiterând referința normativă, orice persoană care intenționează să desfășoare o întrunire notifică în scris, printr-o declarație prealabilă, autoritatea administrației publice locale din

unitatea administrativ-teritorială respectivă cu cel puțin 5 zile înainte de data desfășurării întrunirii.

În declarația prealabilă se indică numele sau (în cazul unei persoane juridice) denumirea organizatorului, datele de contact ale organizatorului, scopul întrunirii, locul, data, ora începerii și durata întrunirii, traseele întrunirii (după caz), forma de desfășurare a întrunirii, numărul aproximativ de participanți, serviciile solicitate din partea autorității administrației publice locale.

În cazul întrunirii spontane, notificarea este admisă și fără respectarea formei scrise sau a termenului prevăzut la *art.10 alin. (1) din Legea nr. 26/2008 privind întrunirile* (cel puțin 5 zile înainte de data desfășurării întrunirii), fiind suficientă furnizarea informației cu privire la locul, data, ora, scopul și organizatorul întrunirii, precum și cu privire la serviciile solicitate din partea autorității administrației publice locale.

În repercusiune, nu este obligatoriu de a notifica autoritatea administrației publice locale prin declarație prealabilă în cazul întrunirilor cu un număr redus de participanți. Dacă organizatorii unei astfel de întruniri solicită anumite servicii din partea autorității administrației publice locale sau doresc să monteze construcții temporare, ei depun în acest sens o declarație prealabilă în scris, cu cel puțin o zi lucrătoare înainte de data desfășurării întrunirii.

Obligațiile organizatorului întrunirii sau evenimentului public:

- să desfășoare întrunirea doar în forma, în locul și în termenul indicate în declarația prealabilă și să nu admită abateri semnificative de la acestea;
- să desemneze un coordonator al întrunirii și să comunice, în timp util, autorității administrației publice locale numele acestuia.
- după caz, să creeze un aparat propriu de menținere a ordinii în timpul desfășurării întrunirii, ai cărui membri vor purta însemne distinctive pentru a fi ușor identificați.

Or, desfășurarea întrunirilor și a altor evenimente publice contrar prevederilor declarației prealabile/notificării de asemenea constituie o contravenție.

Latura subiectivă se caracterizează prin intenție.

Subiect al contravenției este persoana fizică și juridică.

Articolul 364. Încălcarea legislației cu privire la publicitate

(10) Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea publicității politice care nu întrunesc condițiile Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr. 325/2022, precum și producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea informațiilor despre activitățile de filantropie sau sponsorizare contrar prevederilor art. 24 din Legea nr. 1420/2002 cu privire la filantropie și sponsorizare.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiect juridic special constituie respectarea *Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate* și ale *Codului electoral* în procesul de producere, distribuire, furnizare și/sau difuzare a publicității politice.

Latura obiectivă se materializează prin producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea publicității politice care nu întrunește condițiile *Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate* și ale *Codului electoral*.

Calificarea faptelor se efectuează în coroborare cu legislația specială:

- *Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate;*
- *Codul electoral;*
- *Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1155/2023.*

În sensul *art. 3 din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate*, *publicitatea politică* constituie publicitatea care are ca obiect unul ori mai mulți subiecți ai publicității politice sau activitatea acestora, unul ori mai multe proiecte (cauze, inițiative, idei etc.) politice și/sau unul ori mai multe simboluri (expresii, desene, imagini, voci etc.) utilizate de către unul sau de mai mulți subiecți ai publicității politice. Sunt subiecți ai publicității politice concurenții electorali, partidele politice, membrii partidelor politice, persoanele care și-au afirmat public susținerea pentru un partid politic în ultimele 3 luni, organizațiile social-politice, membrii organizațiilor social-politice, persoanele care și-au afirmat public susținerea pentru o organizație social-politică în ultimele 3 luni, grupurile de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcții electivă, grupurile de inițiativă pentru inițierea unui referendum, persoanele care, în ultimele 3 luni, și-au afirmat public susținerea pentru unul sau mai multe grupuri de inițiativă menționate, precum și activitatea acestora.

Trebuie să se facă distincția între publicitate politică, publicitatea preelectorală și publicitate electorală. În virtutea *pct. 7 din Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1155/2023*, este considerată publicitate electorală orice material scris (imprimat), audio, foto sau video care cade sub incidența noțiunii de publicitate politică definită la *art. 3 din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate* și îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

- se referă în mod direct la un subiect al publicității electorale, clar identificat;
- este utilizat de la data începerii campaniei electorale, în condițiile *art. 70 alin. (3) din Codul electoral* și până la data confirmării rezultatelor alegerilor de către autoritățile abilitate;
- are obiectiv electoral și se adresează publicului larg;
- depășește limitele uzuale ale activității jurnalistice de informare a publicului.

Publicitate preelectorală are ca subiecți doar grupurile de inițiativă, constituit din cetățeni cu drept de vot, înregistrat în condițiile Codului electoral, pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la funcție electivă sau în vederea inițierii referendumului, care pot desfășura astfel de activitate cel târziu până la începerea campaniei electorale.

Potrivit *art. 7¹ din Regulament* este considerată publicitatea preelectorală orice material înscris (imprimat), audio, foto sau video care cade sub incidența noțiunii de „publicitate politică” definită la *art. 3 din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate* și îndeplinește cumulativ următoarele criterii:

- se referă în mod direct la un subiect al agitației preelectorale clar identificat (candidat desemnat sau grup de inițiativă);
- este utilizat în acțiuni de agitație preelectorală, în condițiile *art. 65 alin. (5) din Codul electoral nr. 325/2022*, și până la data prezentării listelor de subscripție la Comisia Electorală Centrală/ consiliul electoral de circumscripție;
- are drept obiectiv agitația preelectorală și se adresează publicului larg;
- depășește limitele uzuale ale activității jurnalistice de informare a publicului.

Obiectul *Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate* este reglementarea relațiilor ce apar între furnizorii de publicitate, producătorii de publicitate, distribuitorii de publicitate, difuzorii de publicitate și consumatorii de publicitate. În conformitate cu *art. 4 alin. (2) legea citată*, în

domeniul publicității politice, *Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate* se aplică în măsura în care nu contravine prevederilor *Codului electoral*.

În perioada extraelectorală, conținutul publicității politice trebuie să corespundă prevederilor art. 7 din *Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate* și să conțină elementele prescrise de art. 9 din *legea citată*.

În temeiul pct. 15 din *Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1155/2023*, se interzice difuzarea publicității politice de la data începerii campaniei electorale, în condițiile art. 70 alin. (3) din *Codul electoral* și până la data confirmării rezultatelor alegerilor de către autoritățile abilitate, fiind interzisă și utilizarea materialelor de publicitate politică în calitate de materiale de agitație electorală.

Prevederile privind publicitatea politică se conțin în capitolul II din *Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate*, normele fiind detaliate în *Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1155/2023*.

Latura subiectivă se caracterizează prin intenție.

Subiect al contravenției poate fi atât persoana fizică, inclusiv persoana cu funcție de răspundere, cât și persoana juridică.

Analiza juridică a infracțiunilor în domeniul electoral

Articolul 181. Împiedicarea exercitării libere a dreptului electoral sau a activității organelor electorale

(1) Împiedicarea prin orice mijloace a exercitării libere a dreptului electoral sau împiedicarea activității organelor electorale:

- a) săvârșită prin blocarea sau atacarea localurilor secțiilor de votare prin orice mijloc și în orice formă;
- b) săvârșită prin sustragerea urnelor de vot sau a documentelor electorale;
- c) săvârșită cu periclitarea vieții persoanei;
- d) însoțită de vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății;
- e) care a cauzat daune în proporții mari,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 1050 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 4 ani.

(2) Aceeași acțiune săvârșită de concurenți electorali, membri ai grupului de inițiativă, observatori naționali, reprezentanți ai concurenților electorali, persoane de încredere ale concurenților electorali sau funcționari electorali

se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 1350 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, sau cu închisoare de la 1 la 5 ani.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiectul juridic special al infracțiunii este un obiect juridic complex. Obiectul juridic principal îl constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean, în conformitate cu *art. 38 din Constituție*, a dreptului de vot și a dreptului de a fi ales, dar și relațiile sociale cu privire la organizarea și desfășurarea referendumului în virtutea *art. 75 din Constituție*. Obiectul juridic secundar are un caracter alternativ, în funcție de modalitatea concretă a infracțiunii, specificată la literele a)-e).

Obiectul material al infracțiunii este format, după caz, din:

- localul secției de votare;
- urnele de vot;
- documentele electorale;
- corpul persoanei etc.

Latura obiectivă a infracțiunii constă în fapta prejudiciabilă alcătuită din: acțiunea/inacțiunea principală; acțiunea/inacțiunea adiacentă. Acțiunea/inacțiunea principală se exprimă în împiedicarea prin orice mijloace a exercitării libere a dreptului electoral sau de împiedicare a activității organelor electorale. Pentru ca norma penală să fie aplicabilă, acțiunea/inacțiunea principală trebuie să fie însoțită de acțiunea/inacțiunea adiacentă, exprimate prin oricare din modalitățile specificate la literele a)-e).

După caz, infracțiunea este:

- formală, dacă se atestă modalitatea prevăzută la lit. a);
- formal-materială, dacă se atestă modalitatea specificată la lit. c);
- materială, dacă se atestă modalitățile prevăzute la literele b), d) sau e).

Respectiv, infracțiunea se consideră consumată din momentul:

- blocării sau atacării localurilor secțiilor de votare (lit. a));
- apariției pericolului real de realizare a amenințării cu omor (lit. c));
- obținerii de către făptuitor a posibilității reale de a se folosi sau a dispune la propria discreție de urnele de vot sau de documentele electorale (lit. b));
- producerii vătămării grave a integrității corporale sau a sănătății (lit. d));
- cauzării daunelor în proporții mari (lit. e)).

În conformitate cu *art. 126 alin. (1) din Codul penal*, se consideră proporții mari valoarea bunurilor dobândite, primite, fabricate, distruse, poluate, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Latura subiectivă a infracțiunii se caracterizează prin intenție, care este, după caz, directă sau indirectă.

Subiectul infracțiunii, în cazul acțiunilor prevăzute la alin. (1), este unul general – persoana fizică responsabilă care la momentul comiterii faptei a atins vârsta de 16 ani. Subiectul infracțiunii, în cazul acțiunilor prevăzute la alin. (2), este unul special, acesta putând fi: concurent electoral, membru ai grupului de inițiativă, observator național, reprezentant al concurentului electoral, persoana de încredere a concurentului electoral sau funcționar electoral.

Noțiunile cu care operează articolul se înțeleg în sensul *art. 1 din Codul electoral*, care sunt prezentate în *Anexa nr. 1* la prezentul Manual.

Articolul 181¹. Coruperea electorală

(1) Promisiunea, oferirea sau darea de bani, bunuri, servicii ori de alte foloase în scopul determinării alegătorului sau susținătorului să își exercite sau să nu își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor, inclusiv al celor regionale,

se pedepsește cu închisoare de la 2 la 6 ani cu amendă în mărime de la 750 la 1150 de unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de până la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(1¹) Aceeași acțiune săvârșită de concurenți electorali, membri ai grupului de inițiativă, observatori naționali, reprezentanți ai concurenților electorali, persoane de încredere ale concurenților electorali sau funcționari electorali

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani cu amendă în mărime de la 850 la 1350 de unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de la 2 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 9000 la 13000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(1²) Acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (1¹) săvârșite:

- a) de două sau mai multe persoane;
- b) asupra a două sau mai multor persoane;
- c) cu folosirea unor mijloace financiare din fonduri publice,

se pedepesc cu închisoare de la 4 la 8 ani cu amendă în mărime de la 1350 la 1850 de unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a

exercita anumite activități pe un termen de la 2 la 7 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 12000 la 16000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(1³) Acțiunile prevăzute la alin. (1)–(1²) săvârșite:

a) în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale;
b) de către o persoană care cunoștea ori trebuia să cunoască că banii, bunurile, serviciile sau alte foloase, promise, oferite sau date, provin de la un grup criminal organizat, o organizație criminală;

c) de către o persoană care cunoștea ori trebuia să cunoască că banii, bunurile, serviciile sau alte foloase, promise, oferite sau date, provin de la un stat străin, o organizație străină, o entitate anticonstituțională sau de la reprezentanții acestora,

se pedepsesc cu închisoare de la 7 la 15 ani cu amendă în mărime de la 1850 la 2350 de unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de la 5 la 10 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 16000 la 20000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(2) În categoria bunurilor prevăzute la alin. (1) sunt incluse și băuturile alcoolice, produsele din tutun și produsele alimentare.

(3) Nu intră în categoria bunurilor prevăzute la alin. (1) materiale și obiecte de agitație electorală, achitate din fondul electoral, ce poartă numele și prenumele candidatului, respectiv denumirea partidului politic, semne sau simboluri ale concurenților electorali, precum: afișe, pliante, cărți poștale, calendare, caiete, ilustrate, pixuri, brichete, cutii de chibrituri, insigne, ecusoane, CD-uri, DVD-uri, suporturi de stocare USB, fanioane, steaguri, cărți, pungă, tricouri, chipiuri, eșarfe, fulare, a căror valoare pentru o unitate nu depășește două unități convenționale.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiectul juridic special îl constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean, în conformitate cu *art. 38 din Constituție*, a dreptului de vot și a dreptului de a fi ales, dar și relațiile sociale cu privire la organizarea și desfășurarea referendumului în virtutea *art. 75 din Constituție*, mai cu seamă din perspectiva libertății alegătorilor de a-și forma o opinie fără influențe de natura oferirii sau dării de bani, bunuri, servicii ori alte foloase în scopul de a-l determina pe alegător să-și exercite drepturile sale electorale într-un mod în cadrul alegerilor, inclusiv al celor regionale.

Obiect material constituie bani, bunuri, servicii ori alte foloase.

În sensul *Legii nr. 1232/1992 cu privire la bani*, prin bani se înțelege semnele bănești care se află în circulație la momentul comiterii infracțiunii - bancnotele sau monedele, inclusiv cele jubiliare ori comemorative, emise de organul autorizat al unui stat sau al unei uniuni monetare de state străine. Semnele bănești, care nu se află în circulație la momentul comiterii infracțiunii, însă au valoare numismatică sau istorică, nu reprezintă bani în sensul legii, urmând a fi calificate ca bunuri.

Și noțiunea de bunuri trebuie tratată în accepțiunea generală, aceasta, de altfel, fiind preluată și de actele internaționale speciale în domeniu. Astfel, în sensul *art. 2 lit. d) din Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției*, prin bunuri se înțelege bunurile, corporale

sau incorporeale, mobile ori imobile, tangibile sau intangibile, ori actele juridice sau documentele atestând proprietatea acestor bunuri sau drepturile referitoare la acestea.

Prevederile din *art. 181¹ alin. (2) din Codul penal* înscriu în categoria bunurilor și băuturile alcoolice, produsele din tutun, produsele alimentare.

Totodată, legea penală, în *alin. (3) al articolului citat*, enumeră bunurile care nu cad sub incidența prevederilor. Este vorba de bunurile care îndeplinesc cumulativ câteva condiții, și anume:

- reprezintă materiale sau obiecte de agitație electorală;
- sunt achitate din fondul electoral;
- poartă numele și prenumele candidatului, respectiv denumirea partidului politic, semne sau simboluri ale concurenților electorali;
- se concretizează în afișe, pliante, cărți poștale, calendare, caiete, ilustrate, pixuri, brichete, cutii de chibrituri, insigne, ecusoane, CD-uri, DVD-uri, suporturi de stocare USB, fanioane, steaguri, cărți, pungi, tricouri, chipiuri, eșarfe, fulare;
- a căror valoare pentru o unitate nu depășește două unități convenționale.

Prin servicii înțelegem activitățile din care nu rezultă produse.

Cât privește noțiunea de alte foloase, prin aceasta se înțelege orice privilegii sau avantaje.

Este important de menționat că, pornind de la dispozițiile legale, banii, bunurile, serviciile ori alte foloase trebuie să fie necuvenite alegătorului, acesta nefiind îndreptățit a le accepta sau a le primi.

De altfel, în virtutea *art. 54 alin. (6) din Codul electoral*, se interzice concurenților electorali, participanților la referendum și grupurilor de inițiativă:

- să promită, să ofere alegătorilor/susținătorilor bani, bunuri, inclusiv produse alimentare, băuturi alcoolice și produse din tutun, să presteze servicii ori să acorde alte foloase, inclusiv din ajutoare umanitare sau din alte acțiuni de binefacere, în scopul determinării alegătorului/susținătorului să își exercite sau să nu își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor;
- să folosească în scopuri personale mijloace financiare intrate în contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”;
- să utilizeze mijloace financiare, altele decât din contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”;
- să folosească fonduri financiare și materiale nedeclarate sau să depășească cheltuielile peste plafonul general stabilit la *art. 53 din Codul electoral*;
- să utilizeze resurse administrative, cu excepția cazului prevăzut la *art. 70 alin. (6) din Codul electoral*;
- să încaseze mijloace financiare în contul cu mențiunea „Fond electoral” mai târziu decât ziua anterioară zilei alegerilor.

În ceea ce privește latura obiectivă a infracțiunii, aceasta constă în fapta prejudiciabilă exprimată în acțiunea de promitere, oferire sau dare de bani, bunuri, servicii ori de alte foloase. Similar infracțiunii de corupere activă, prevăzute de *art. 325 din Codul penal*, promiterea, oferirea se exprimă prin manifestarea disponibilității de a furniza, iar darea - prin predarea efectivă a banilor, bunurilor, serviciilor ori a altor foloase necuvenite de către făptuitor către alegător.

Coruperea alegătorilor, fiind o infracțiune formală, se consumă din momentul oferirii sau dării banilor, bunurilor, serviciilor ori a altor foloase necuvenite.

Intenția directă caracterizează latura subiectivă a infracțiunii, scopul infracțiunii constând în a determina alegătorul să-și exercite sau să nu-și exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor ori în cadrul referendumului. Pentru calificarea faptei nu este necesară dovada atingerii scopului, fiind suficientă urmărirea acestuia.

Subiect al infracțiunii este atât general, cât și special. Orice persoană care îndeplinește condițiile generale ale subiectului infracțiunii și care, într-un mod sau altul, este antrenată, direct sau indirect, în campania electorală sau în desfășurarea unui referendum poate fi subiect al infracțiunii. Subiect al infracțiunii poate fi și persoana juridică. În calitate de subiect special poate fi concurentul electoral, membru al grupului de inițiativă, observator național, reprezentant al concurentului electoral, persoană de încredere a concurentului electoral sau funcționarul electoral.

Noțiunile cu care operează articolul se înțeleg în sensul *art. 1 din Codul electoral*, care sunt prezentate în *Anexa nr. 1* la prezentul Manual.

Articolul 181². Încălcarea modului de gestionare a mijloacelor financiare ale partidelor politice sau ale fondurilor electorale

(1) Falsificarea rapoartelor privind gestiunea financiară a grupurilor de inițiativă și a partidelor politice și/sau a rapoartelor privind finanțarea campaniilor electorale în intenția de a substitui sau a ascunde identitatea donatorilor, volumul mijloacelor acumulate ori destinația sau volumul mijloacelor utilizate, precum și utilizarea unor fonduri nedeclarate, neconforme sau venite din străinătate, săvârșite în proporții mari

se pedepesc cu amendă în mărime de la 750 la 1150 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 5 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de până la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(2) Utilizarea de resurse administrative, inclusiv favorizarea sau consimțirea la utilizarea ilegală a resurselor administrative în perioada electorală, dacă au fost cauzate daune în proporții mari

se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 5 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de până la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 13000 la 15000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(3) Extorcarea sau obținerea prin extorcare a donațiilor pentru partidele politice, pentru fondurile electorale și/sau fondurile destinate grupurilor de inițiativă

se pedepsește cu amendă în mărime de la 750 la 1150 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de la 1 la 5 ani, în toate cazurile cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de la 1 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(4) Utilizarea contrar destinației a alocațiilor de la bugetul de stat pentru partidele politice sau a mijloacelor din fondul electoral, dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 de unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 5 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite

funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de la 2 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 13000 la 15000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(5) Acceptarea cu bună știință a finanțării partidului politic, a grupului de inițiativă sau a concurentului electoral din partea unui grup criminal organizat sau a unei organizații (asociații) criminale

se pedepsește cu închisoare de la 6 la 10 ani cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 de unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 7 la 10 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 15000 la 40000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(6) Persoana care pentru prima dată a săvârșit acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (5) în calitate de complice poate fi liberată de răspundere penală la faza de urmărire penală dacă s-a autodenunțat sau a denunțat autorul, organizatorul sau instigatorul infracțiunii și a contribuit activ la descoperirea sau la contracararea infracțiunii.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiectul juridic special este:

- autenticitatea informațiilor cu privire la gestiunea financiară și/sau a rapoartelor privind finanțarea campaniilor electorale, identității donatorilor, volumului mijloacelor acumulate ori destinația sau volumul mijloacelor utilizate – în ipoteza alin. (1);
- legalitatea utilizării resurselor administrative în campaniile electorale – în ipoteza alin. (2);
- posesia banilor și bunurilor care pot constitui donații pentru partidele politice și campaniile electorale – în ipoteza alin. (3);
- legalitatea utilizării și administrării alocațiilor de stat pentru partidele politice sau mijloacele din fondul electoral – în ipoteza alin. (4);
- respectarea interdicțiilor de a accepta cu bună știință finanțarea partidului politic sau a concurentului electoral din partea unui grup criminal organizat sau a unei organizații criminale – în ipoteza alin. (5).

Obiectul material poate fi:

- rapoartele privind gestiunea financiară a partidelor politice și rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale – în ipoteza alin. (1);
- resursele administrative – în ipoteza alin. (2);
- donațiile pentru partidele politice sau fondurile electorale – în ipoteza alin. (3);
- alocațiile de stat – în ipoteza alin. (4);
- mijloacele financiare acumulate de către un grup criminal sau o organizație criminală – în ipoteza alin. (5).

Laturna obiectivă se realizează prin:

- falsificarea rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice sau a rapoartelor privind finanțarea campaniilor electorale – în ipoteza alin. (1);

- utilizarea resurselor administrative, inclusiv favorizarea sau consimțirea la utilizarea ilegală a resurselor administrative în perioada electorală, dacă au fost cauzate daune în proporții mari – în ipoteza alin. (2);
- extorcarea sau obținerea prin extorcare a donațiilor pentru partidele politice și/sau pentru fondurile electorale – în ipoteza alin. (3);
- utilizarea contrar destinației a alocațiilor de la bugetul de stat pentru partidele politice sau a mijloacelor din fondul electoral, dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari – în ipoteza alin. (4);
- acceptarea cu bună-știință a finanțării partidului politic sau a concurentului electoral din partea unui grup criminal organizat sau a unei organizații criminale – în ipoteza alin. (5).

În conformitate cu *art. 126 alin. (1) din Codul penal*, se consideră proporții mari valoarea bunurilor dobândite, primite, fabricate, distruse, poluate, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

În ceea ce privește latura subiectivă, infracțiunea se comite doar cu intenție directă.

Subiect al infracțiunii constituie persoana responsabilă de evidența contabilă și administrarea financiară a partidului. Infracțiunea nu stabilește răspunderea penală pentru persoanele juridice, ceea ce poate absolvi o entitate politică de răspundere penală.

Este de reținut că poate fi liberată de răspundere penală la faza de urmărire penală persoana care pentru prima dată a săvârșit acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (5) în calitate de complice, dacă s-a autodenunțat sau a denunțat autorul, organizatorul sau instigatorul infracțiunii și a contribuit activ la descoperirea sau la contracararea infracțiunii.

Noțiunile cu care operează articolul se înțeleg în sensul *art. 1 din Codul electoral*, care sunt prezentate în *Anexa nr. 1* la prezentul Manual.

Calificarea faptelor se efectuează prin coroborare cu legislația specială, inclusiv *Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, Codul electoral și actele CEC*.

Articolul 181³. Finanțarea ilegală a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum

(1) Finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum din surse interzise de lege săvârșită în proporții mari se pedepsește cu închisoare de la 3 la 6 ani cu amendă în mărime de la 850 la 1350 de unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de la 2 la 7 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 9000 la 13000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(2) Acțiunile prevăzute la alin. (1) săvârșite:

- a) în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale;
- b) de către o persoană care cunoștea ori trebuia să cunoască că banii, bunurile, serviciile sau alte foloase, promise, oferite sau date, provin de la un grup criminal organizat, o organizație criminală;

c) de către o persoană care cunoștea ori trebuia să cunoască că banii, bunurile, serviciile sau alte foloase, promise, oferite sau date, provin de la un stat străin, o organizație străină, o entitate anticonstituțională sau de la reprezentanții acestora;

d) în proporții deosebit de mari,

se pedepesc cu închisoare de la 7 la 15 ani cu amendă în mărime de la 1850 la 2350 de unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de la 5 la 10 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 16000 la 20000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiectul juridic special este respectarea regulilor privind finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum.

Latura obiectivă a infracțiunii constă în finanțarea partidelor politice sau a campaniilor electorale din surse interzise de lege săvârșită în proporții mari.

În conformitate cu *art. 126 alin. (1) din Codul penal*, se consideră proporții mari valoarea bunurilor dobândite, primite, fabricate, distruse, poluate, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Prin „finanțare din surse interzise de lege” se înțeleg acele tranzacții ce contravin prevederilor din *Codul electoral* și din *Legea nr. 294/2007 privind partidele politice*, precum și alte acte normative ce formează cadrul normativ electoral cu privire la condițiile și limitele finanțării concurenților electorali. Sintagmă se referă, în special, la regimul donațiilor prevăzut la *art. 57 alin. (1) lit. a) din Codul electoral* și *art. 26 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice*.

În ceea ce privește latura subiectivă, infracțiunea se comite doar cu intenție directă.

Subiectul infracțiunii este unul general.

Noțiunile cu care operează articolul se înțeleg în sensul *art. 1 din Codul electoral*, care sunt prezentate în *Anexa nr. 1* la prezentul Manual.

Calificarea faptelor se efectuează prin coroborare cu legislația specială, inclusiv *Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, Codul electoral și actele CEC*.

Articolul 182. Falsificarea rezultatelor votării

(1) Votarea unei persoane: fără a avea acest drept, fie de două sau mai multe ori, fie prin introducerea în urnă a mai multor buletine de vot decât are dreptul, fie prin utilizarea unui act de identitate fals sau a unui buletin de vot fals, fie în locul unei alte persoane

se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 1050 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 160 la 200 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani.

(2) Falsificarea, prin orice mijloace, a rezultatelor votării

se pedepesc cu închisoare de la 3 la 7 ani cu amendă în mărime de la 850 la 1150 de unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de la 2 la 5 ani.

(3) Acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (2) săvârșite în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale

se pedepsesc cu închisoare de la 5 la 10 ani cu amendă în mărime de la 1850 la 2350 de unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de la 2 la 7 ani.

Obiect juridic generic constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean a dreptului său electoral.

Obiect juridic special al infracțiunii îl constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean, în conformitate cu *art. 38 din Constituție*, a dreptului de vot și a dreptului de a fi ales, dar și relațiile sociale cu privire la organizarea și desfășurarea referendumului în virtutea *art. 75 din Constituție*, mai cu seamă din perspectiva egalității în dreptul electoral.

Obiectul material al infracțiunii specificate la alin. (1) îl reprezintă, după caz:

- buletinul de vot introdus fără drept în urna de vot;
- buletinul de vot fals;
- actul de identitate fals.

Latura obiectivă a infracțiunii constă în fapta prejudiciabilă exprimată în acțiunea de:

- votare fără drept, adică votarea celui care nu are dreptul de a alege (în conformitate cu *art. 14 și 16 din Codul electoral*);
- votarea de două sau mai multe ori, adică încălcarea regulii conform căreia, în cadrul oricărui scrutin, fiecare alegător are dreptul la un singur vot (regulă stabilită de *art. 4 din Codul electoral*);
- votarea prin introducerea în urna de vot a mai multor buletine de vot decât are dreptul votantul;
- votarea prin utilizarea unui act de identitate fals sau a unui buletin de vot fals.

Infracțiunea specificată la alin. (1) este o infracțiune formală. Ea se consideră consumată din momentul votării făptuitorului fără a avea acest drept, fie de două sau mai multe ori, fie prin introducerea în urnă a mai multor buletine de vot decât are dreptul, fie prin utilizarea unui act de identitate fals sau a unui buletin de vot fals.

Latura subiectivă a infracțiunii se caracterizează prin intenție directă.

Subiectul infracțiunii este persoana fizică responsabilă care la momentul comiterii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani care are calitatea specială de persoană care realizează votarea. O asemenea persoană nu totdeauna are calitatea juridică de alegător.

Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la alin. (2) îl constituie relațiile sociale cu privire la exercitarea de către cetățean, în conformitate cu *art. 38 din Constituție*, a dreptului de vot și a dreptului de a fi ales, dar și relațiile sociale cu privire la organizarea și desfășurarea referendumului în virtutea *art. 75 din Constituție*, mai cu seamă din perspectiva autenticității rezultatelor votării.

Obiectul imaterial al infracțiunii îl reprezintă rezultatele votării.

Latura obiectivă a infracțiunii constă în fapta prejudiciabilă exprimată în acțiunea de falsificare, prin orice mijloace, a rezultatelor votării. Sintagma „prin orice mijloace” indică asupra varietății modalităților faptice prin care se poate manifesta acțiunea de falsificare a rezultatelor votării. Pentru calificarea faptei nu contează la care din aceste metode recurge

făptuitorul. Metoda de falsificare poate fi luată în considerare doar la individualizarea pedepsei.

Infracțiunea prevăzută la alin. (2) este o infracțiune formală. Ea se consideră consumată din momentul falsificării rezultatelor votării. Gradul de amploare a falsificării nu influențează asupra calificării faptei, însă poate fi luat în considerare la individualizarea pedepsei.

Latura subiectivă a infracțiunii se caracterizează prin intenție directă.

Subiectul infracțiunii este persoana fizică responsabilă care la momentul comiterii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani și care are calitatea specială de membru al organului electoral.

Noțiunile cu care operează articolul se înțeleg în sensul *art. 1 din Codul electoral*, care sunt prezentate în *Anexa nr. 1* la prezentul Manual.

Anexa nr. 5

Studii de caz

Studiu de caz nr. 1

Un alegător, pe contul său dintr-o rețea socială, a publicat fotografia buletinului de vot al său completat.

Cum poate fi calificată fapta?

Fapta poate fi calificată drept contravenție, în temeiul art. 49 alin. (4) din Codul contravențional.

Studiu de caz nr. 2

Un alegător face agitație electorală în incinta secției de votare – îndeamnă să se acorde simpatie celui mai tânăr concurent electoral.

Cum poate fi calificată fapta?

Fapta poate fi calificată drept contravenție, în temeiul art. 52 alin. (1) din Codul contravențional.

Studiu de caz nr. 3

Un cetățean a afișat materiale de agitație electorală pe peretele casei care îi aparține cu titlu de proprietate privată.

Cum poate fi calificată fapta?

Afișajul publicității electorale pe domeniul privat este permis în condițiile pct. 63 din Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1155/2023.

Studiu de caz nr. 4

Un cetățean a afișat materiale de agitație electorală pe peretele casei care îi aparține cu titlu de proprietate privată. Afișele cu publicitate electorală nu conțin datele de identificare prescrise de lege.

Cum poate fi calificată fapta?

Fapta poate fi calificată drept contravenție, în temeiul art. 50 alin. (2) din Codul contravențional.

Studiu de caz nr. 5

În incinta secției de votare s-a declanșat un conflict între simpatizanții concurenților electorali. Situația a degradat - unul din simpatizanți a blocat localul secției de votare.

Cum poate fi calificată fapta?

Fapta poate fi calificată drept infracțiune, în temeiul art. 181 alin. (1) lit. a) din Codul penal.

Studiu de caz nr. 6

În incinta secției de votare s-a declanșat un conflict între simpatizanții concurenților electorali. Situația a degradat - unul din concurenții electorali a blocat localul secției de votare.

Cum poate fi calificată fapta?

Fapta poate fi calificată drept infracțiune, în temeiul art. 181 alin. (2) din Codul penal.

Studiu de caz nr. 7

În apropierea secției de votare, un concurent electoral distribuie alegătorilor pungi cu produse alimentare.

Cum poate fi calificată fapta?

Fapta poate fi calificată drept infracțiune, în temeiul art. 181/1 alin. (1/1) din Codul penal.

Studiu de caz nr. 8

În ziua alegerilor, în apropierea secției de votare, un concurent electoral distribuie alegătorilor pliante electorale.

Cum poate fi calificată fapta?

Fapta poate fi calificată drept contravenție, în temeiul art. 52 alin. (1) din Codul contravențional.

Funcționarul/ funcționara cu statut special din cadrul MAI în ZIUA VOTĂRII

Răspunderea pentru asigurarea în ziua alegerilor a ordinii în localul secției de votare și pe o rază teritorială de 100 de metri în jurul localului votării o poartă președintele/-a biroului electoral al secției de votare împreună cu reprezentantul/-a forțelor de ordine. Deciziile luate în acest scop sunt executorii pentru toți. Neexecutarea dispozițiilor președintelui/-ei biroului electoral atrage după sine răspunderea contravențională (**art. 80 alin. (7) din Codul electoral Nr. 325/2022**).

În ziua alegerilor, funcționarul/ funcționara cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne realizează următoarele atribuții:

Până la deschiderea secției de votare

- Transmite gestiunea asupra localului secției de votare și controlul asupra safeului/ dulapului metalic cu buletinele de vot, documente/ materiale electorale președintelui/ președintei Biroului electoral al secției de votare (până cel târziu la ora 06.30).

De la deschiderea secției de votare, pe toată durata procesului de votare

- ✓ Asigură ordinea publică și securitatea procesului electoral pe o rază teritorială de 100 de metri în jurul localului votării (**pct. 78 din Regulamentul de activitate al biroului electoral al secției de votare, aprobat prin HCEC Nr. 1101/2023**);
- ✓ Asigură, după caz, capacitatea de intervenție a forțelor și mijloacelor din subordine în vederea reacționării operative în caz de incendiu și/sau în alte situații de urgență (**art. 28 lit. g) din Codul electoral Nr. 325/2022**).
- ✓ Monitorizează și documentează, în condițiile normelor de drept material și procesual, cazurile de:
 - împiedicare a exercitării dreptului electoral (**art. 47 din Codul contravențional Nr. 218/2008**);
 - împiedicare a activității organului electoral și periclitate a procesului de votare (**art. 49 din Codul contravențional Nr. 218/2008**);
 - efectuare a agitației electorale (**art. 52 alin. (1) din Codul contravențional Nr. 218/2008**);
 - transportare organizată a alegătorilor spre secția de votare (**art. 52¹ din Codul contravențional Nr. 218/2008**);

La solicitarea președintelui/ președintei Biroului electoral al secției de votare:

- Restabilește ordinea de drept în localul secției de votare;
- Documentează cazurile de fotografiere, înregistrarea video ori expunere publică a buletinului de vot completat (**art. 49 alin. (4) din Codul contravențional Nr. 218/2008**);
- Acționează în cazul scoaterii neautorizate a buletinului înmănat pentru votare din localul secției de votare sau transmiterea de către alegător a buletinului de vot unei persoane terțe (**art. 49 alin. (5) din Codul contravențional Nr. 218/2008**).

După închiderea secției de votare

- ✓ Limitează accesul persoanelor în interiorul secției de votare, cu excepția persoanelor autorizate;
- ✓ Asigură ordinea publică și securitatea procesului electoral pe o rază teritorială de 100 de metri în jurul localului votării;
- ✓ Escortează transportarea documentelor/ materialelor electorale de către membrii/ membrele Biroului electoral al secției de votare către Consiliul electoral de circumscripție.

Este interzisă purtarea armelor în localul secției de votare. Prin excepție de la această interdicție, în secția de votare pot intra cu arme reprezentanții forțelor de ordine aflați în exercițiul funcției numai dacă își exercită dreptul de vot la această secție sau au fost chemați de președintele biroului electoral pentru a asigura restabilirea ordinii de drept (**pct. 79 din Regulamentul de activitate al biroului electoral al secției de votare, aprobat prin HCEC Nr. 1101/2023**).

Documentația MAI în ALEGERI

<p>În perioada electorală</p> <p>Inspectoratul Național de Securitate Publică din cadrul Inspectoratului General a Poliției (INSP)</p> <p>Inspectoratului General a Poliției (IGP)</p> <p>Inspectoratul General de Carabinieri (IGC)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Coordonarea schemelor de amplasare a afișajului electoral pe mijloacele de transport (Act permisiv) • Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor, în limitele competenței și numai în exercițiul funcțiunii, în cauzele contravenționale reflectate în art. 47 indice 1, art. 50, art. 364 alin. (10) din Codul contravențional Nr. 218/2008 (Procese-verbale de constatare a contravențiilor) • Constatarea contravențiilor ale căror constatare, soluționare și sancționare sunt atribuite competenței unor alte organe. În astfel de cazuri, agentul va remite organelor respective procese-verbale de constatare a contravențiilor.
<p>De la constituirea secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare</p> <p>Inspectoratul general pentru Situații de Urgență (IGSU)</p> <p>Inspectoratul Național de Securitate Publică din cadrul Inspectoratului General a Poliției (INSP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Inspectarea localurilor secțiilor de votare din perspectiva fortificării tehnice a încăperilor - paza bunurilor materiale, precum și înzestrarea cu telefon, safeu, echipament anti-incendiar, în corespundere cu prevederile <i>Capitolului VIII-secții de votare din Hotărârea Guvernului Nr. 847/2022 pentru aprobarea Regulilor generale de apărare împotriva incendiilor în Republica Moldova</i> (Acte de constatare/prescripții privind înlăturarea abaterilor de la normele și regulile de apărare împotriva incendiilor până la deschiderea secțiilor de votare) • Desfășurarea instructajelor pentru funcționarii electorali privind măsurile de apărare împotriva incendiilor și acțiunile ce urmează a fi întreprinse în caz de incendiu (Instrucțiuni privind măsurile de apărare împotriva incendiilor)
<p>Ziua precedentă alegerilor și ziua alegerilor</p> <p>Inspectoratului General a Poliției (IGP)</p> <p>Inspectoratul General de Carabinieri (IGC)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor, în limitele competenței și numai în exercițiul funcțiunii, în cauzele contravenționale reflectate în art. 47, art. 47 indice 1, art. 49, art. 50, art. 52, art. 52 indice 1, art. 364 alin. (10) din Codul contravențional Nr. 218/2008 (Procese-verbale de constatare a contravențiilor) • Constatarea contravențiilor ale căror constatare, soluționare și sancționare sunt atribuite competenței unor alte organe. În astfel de cazuri, agentul va remite organelor respective procese-verbale de constatare a contravențiilor.
<p>Perioada post-alegeri</p> <p>Inspectoratul teritorial de poliție (ITP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Arhivarea documentelor sigilate care au fost recepționate de la organele electorale (Act de transmitere-recepționare, al cărui model este prezentat în anexa nr. 16 la Instrucțiunea privind modul de sistematizare, împachetare, sigilare și transmitere a documentelor (materialelor) și a echipamentului electoral după închiderea secțiilor de votare , aprobată prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1305/2023)

Link-uri utile

e-learning.cicde.md <i>Cursuri online/Cursuri CICDE</i>		Aici se găsesc cursurile de instruire la distanță elaborate de CICDE. Utilizatorii pot parcurge de sine stătător cursurile de instruire și să își testeze cunoștințele.
www.cec.md <i>Rubrica Cadrul Normativ</i>		Aici găsiți link-urile către Codul electoral nr. 325/2022 și alte legi conexe, regulamentele și instrucțiunile aprobate de Comisia Electorală Centrală, etc.
www.alegator.md		Pune la dispoziția alegătorilor următoarea aplicație: „Verifică-te în RSA” – cu ajutorul acesteia cetățenii pot consulta informația despre prezența în lista electorală la secția de votare unde pot să voteze, localul și adresa secției de votare.
www.voteaza.md		Pagină dedicată alegătorilor cu referire la procesul electoral. Conține informații utile și răspunsuri la mai multe întrebări privind dreptul de vot, procedura de votare, modalități de votare și alte subiecte relevante.

Contacte utile

Instituția Publică „Centrul de instruire continuă în domeniul electoral”	Adresa: Vasile Alecsandri, 119, Chișinău, Republica Moldova, MD 2012 Tel.: (+373 22) 260-914 Email: info@cidde.md www.cidde.md
Comisia Electorală Centrală	Adresa: Vasile Alecsandri, 119, Chișinău, Republica Moldova, MD 2012 Tel.: (+373 22) 251-451 Fax: (+373 22) 234-047 Email: info@cec.md www.cec.md